

Bergens Skog- og Træplantningselskap

Beretning om virksomheten i 2014 – Selskapets 146. år

Bergens Skog- og Træplantningsselskap 2014

Beretning om virksomheten Selskapets 146. år

Side 4–5
Styrets beretning

Side 6–15
Regnskap for 2013

Side 17
Styreleders «leder»

Side 19–32
Om virksomheten i 2013

Side 34–35
Friluftslivets år 2015

Side 37
Apeskrekk på Fløyen

Side 39–41
Kuriositeter fra
årsberetningsbladene 1990–1996

Side 43–49
Renneprosjektet

Side 51–53
Luftvern batteriet på Løvestakken

Side 55
Byfjellslauget

Side 57–58
Stormskader i naturparken

Side 60
Ny skogs/turvei på Eidsvåg fjellet

SAGEN
ØVRE BLEKEN GÅRD
Fløyveien 1
Tlf. 55 31 49 90 – Mob. 472 54 760

Postadresse:
POSTBOKS 116, SANDVIKEN
5812 BERGEN
www.byfjellskogene.no

Skogmester:
JØRGEN FRØNSDAL
Tlf. 55 31 49 90 / 472 54 760
epost: jfr@byfjellskogene.no

Redaksjon:
JO GJERSTAD
JØRGEN FRØNSDAL
ØVIND ØVREBOTTEN
ERLING BIRKELAND

Opplag: 2.300

Fotografer:
ØØ: Øvind Øvrebotten
EI: Erik Ingvaldsen
KL: Kjell Lervik

Forsidefoto: Vann – Hestebergsvæien. – Foto: ØØ
Grafisk tilrettelegging: JO GJERSTAD
Produksjon: BODONI

For å spare skog og tre(ær) i fremtiden oppfordrer vi alle medlemmer til å sende sin e-postadresse til Skogselskapet på adressen:
post@byfjellskogene.no

SELSKAPETS ÅRSMØTE

holdes torsdag 23. april 2015 kl. 19.00
PÅ FLØIEN FOLKERESTAURANT

Gratis Fløibane klokken 18.30 og 18.45 fra Nedre stasjon
mot fremvisning av årsberetning i billettluken.

Dagsorden:

1.
Valg av møtedirigent, referent og to stk.
til å signere protokollen

2.
Styrets årsberetning for 2014

3.
Årsregnskap for 2014

4.
Fastsettelse av kontingent 2016

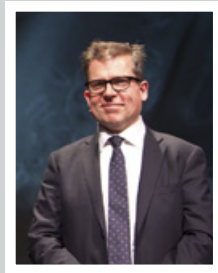
5.
Innkomne saker

6.
Valg av styremedlemmer

På valg er:
Styreleder Erling Birkeland
Styremedlem Tore Tollefsen.
Han har vært styremedlem i 8 år og kan
etter selskapets lover ikke gjenvelges.
Styremedlem Eva Katrine Taule
Styremedlem Geo A. Wilson

7.
Valg av valgkomité

8.
Valg av revisor
Årsmøtet gir styret fullmakt
til å velge revisor.

I tilknytning til årsmøtet vil
Byrådsleder Martin Smith-Sivertsen
holde et foredrag

VELKOMMEN

STYRETS ÅRSBERETNING FOR 2014

1. Virksomhetens art og lokalisering

STIFTELSEN Bergens Skog- og Træplantningsselskaps formål er å sikre og forvalte de områder som Stiftelsen disponerer til beste for Bergen by. Dette reguleres i egen avtale med Bergen kommune. Stiftelsen er etablert i 1868 og har sin virksomhet på Øvre Bleken Gård, Fløyveien 1. Det er avholdt åtte styremøter og en befaring på Eidsvågsfjellet/Munkebotn. I tillegg har styrets medlemmer avholdt diverse møter i komiteer og utvalg knyttet til prosjekter og spesielle arbeidsoppgaver for Stiftelsen. Spesielt bør nevnes Dugnadsgjengens innsats på Fløyen som i år utgjør 5213 arbeidstimer.

Byfjellskogene AS er et heleid datterselskap av Stiftelsen. Storparten av den daglige driften i Naturparken blir utført av ansatte i Byfjellskogene AS. Skogmesteren jobber i begge selskapene. Byfjellsforvalteren deltar regelmessig på styrets møter.

2. Fortsatt drift

I samsvar med regnskapsloven bekreftes det at forutsetningen om fortsatt drift av Stiftelsen er lagt til grunn ved utarbeidelsen av årsregnskapet. Årsregnskapet for 2014 er satt opp under forutsetning om fortsatt drift. Styret anser at det ikke er finansiell risiko som er av betydning i forbindelse med bedømmelsen om selskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat. Stiftelsen har ikke stillet sikkerhet for ledere og tillitsvalgte. Styret og komiteemedlemmene mottar ikke honorarer for sitt arbeid.

3. Arbeidsmiljønoter

Ved beretningsårets slutt hadde Stiftelsen en person ansatt (70 % stilling) som er skogmesteren. Stiftelsen har ikke vært rammet av arbeidsuhell for de ansatte verken med personskade eller materielle skader. Arbeidsmiljøet anses som tilfredsstillende. Det er ingen kvinner ansatt i stiftelsen. Ved ansettelse av flere arbeidstakere vil Stiftelsen praktisere likestilling mellom kjønnene. Av styrets syv medlemmer er to kvinner.

4. Ytre miljø

Stiftelsens virksomhet utøves under nødvendige miljøhensyn. Arbeider i nedslagsfeltet for drikkevannsforsyningen til Bergen kommune gjennomføres i samsvar med pålegg fra kommunale myndigheter.

5. Stilling og resultat

Årets resultat er på kr -270 401. Resultatet må sees i lys av betydelige avskrivninger på investeringer i bygg og maskiner. Det ble i 2014 blant annet kjøpt en ny flishugger. Vedlikeholdet av våningshuset på Øvre Bleken som ble avsluttet i 2014 – er utgiftsført i sin helhet, ettersom huset er i samme nivåstandard som tidligere. Årets resultat i stiftelsens heleide datterselskap, Byfjellskogene AS, er på kr. 54 831.

Selskapet søker, og får årlig prosjektmidler fra ulike fonds. Virksomheten vår er delvis avhengig av slike prosjektmidler for å opprettholde en sunn økonomi. I tillegg ble det i 2014 etablert et eget Byfjellslaug, som i en periode gir oss en sikker inntekt. Styret mener resultatet for Stiftelsen er tilfredsstillende. Regnskapet gir en rettvisende oversikt over Stiftelsens reelle økonomiske situasjon pr. 31. desember 2014 og styret mener derfor at forutsetningen for videre drift er til stede.

6. Vurdering av den fremtidige situasjon

Styret legger til grunn en opprettholdelse av den økonomiske situasjon i 2015.

Bergen, 10. mars 2015

Erling Rirkeland
styreleder

Geo Wilson
styremedlem

Gunnar Knudsen
styremedlem

Tore Tollefsen
styremedlem

Eva Katrine Taule
styremedlem

Anne K. Irgens
styremedlem

Trond Wathne Tveiten
styremedlem

Jørgen Frønsdal
Daglig leder

Resultatregnskap pr. 31. desember

Bergens Skog- og Træplantningsselskap

Driftsinntekter og driftskostnader	Note	2014	2013
Salgsinntekter		206 485	110 303
Andre inntekter	4	4 527 306	4 865 732
Sum driftsinntekter		<u>4 733 792</u>	<u>4 976 035</u>
Varekostnader	8	2 505 312	2 038 885
Lønnskostnader m.m.	3	765 653	512 046
Avskrivning på driftsmidler	1	603 068	567 538
Annen driftskostnad	3, 4	1 600 637	1 503 556
Sum driftskostnader		<u>5 019 670</u>	<u>4 622 025</u>
Driftsresultat		<u>-285 878</u>	<u>354 010</u>
Finansinntekter og finanskostnader			
Annen renteinntekt		113 385	86 764
Annen finansinntekt		30	36
Annen rentekostnad		705	2 868
Resultat av finansposter		<u>112 710</u>	<u>83 932</u>
Resultat		-173 168	437 942
Skattekostnad på leieinntekter	4	97 233	78 670
Ordinært resultat		<u>-270 401</u>	<u>359 272</u>
Årsoverskudd	7	<u>-270 491</u>	<u>359 272</u>
Overføringer			
Avsatt til annen egenkapital		-270 491	359 272
Sum overføringer		<u>-270 401</u>	<u>359 272</u>

Balanse

Eiendeler	Note	2014	2013
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom	1	5 075 095	5 361 838
Maskiner og anlegg	1	<u>484 086</u>	<u>587 921</u>
Sum varige driftsmidler		<u>5 559 181</u>	<u>5 949 760</u>
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i datterselskap	2	120 000	120 000
Investeringer i aksjer og andeler	2	<u>2 085</u>	<u>2 085</u>
Sum finansielle anleggsmidler		<u>122 085</u>	<u>122 085</u>
Sum anleggsmidler		<u>5 681 266</u>	<u>6 071 845</u>
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer		67 200	15 675
Andre kortsiktige fordringer	9	<u>136 053</u>	<u>1 760 280</u>
Sum fordringer		<u>203 253</u>	<u>1 775 955</u>
Bankinnskudd, kontanter o.l.	5	<u>4 838 662</u>	<u>2 807 418</u>
Sum omløpsmidler		<u>5 041 916</u>	<u>4 583 374</u>
Sum eiendeler		<u>10 723 181</u>	<u>10 655 219</u>
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Grunnkapital		1 859 000	1 859 000
Annen egenkapital		<u>8 297 686</u>	<u>8 568 087</u>
Sum egenkapital	7	<u>10 156 686</u>	<u>10 427 087</u>
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		3 532	11 817
Betalbar skatt	4	90 715	81 533
Skyldig offentlige avgifter		96 828	95 864
Annen kortsiktig gjeld		<u>375 420</u>	<u>38 918</u>
Sum kortsiktig gjeld		<u>566 495</u>	<u>228 132</u>
Sum gjeld		<u>566 495</u>	<u>228 132</u>
Sum egenkapital og gjeld		<u>10 723 181</u>	<u>10 655 219</u>

Bergen, 10. mars 2015

Styret i Bergens Skog- og Træplantningsselskap

Erling Bjørkeland
styrelser

Geo Wilson
styremedlem

Gunnar Knudsen
styremedlem

Tore Tollefsen
styremedlem

Eva Katrine Taulé
styremedlem

Anne K. Irgens
styremedlem

Trond Wathne Tveiten
styremedlem

J. Frønsdal
Daglig leder

Resultatregnskap pr. 31. desember – Konsolidert BS&T og Byfjellskogene AS

Driftsinntekter og driftskostnader	2014	2013
Salgsinntekter	965 690	892 662
Andre inntekter	4 176 306	4 514 732
Sum driftsinntekter	5 194 997	5 407 394
Varekostnader	70 312	58 885
Lønnskostnader m.m.	2 758 676	2 631 557
Avskrivning på driftsmidler	603 068	567 538
Annen driftskostnad	1 926 206	1 744 238
Sum driftskostnader	5 358 262	5 002 218
Driftsresultat	-216 265	405 176
Finansinntekter og finanskostnader		
Annen renteinntekt	117 761	96 602
Annen finansinntekt	30	36
Annen rentekostnad	1 062	3 044
Resultat av finansposter	116 729	93 594
Resultat	-99 536	498 770
Skattekostnad på leieinntekter	116 034	86 322
Ordinært resultat	-215 570	412 448
Årsoverskudd	-215 570	412 448
Overføringer		
Avsatt til annen egenkapital	-215 570	412 448
Sum overføringer	-215 570	412 448

Balanse pr. 31. desember 2014 – Konsolidert BS&T og Byfjellskogene AS

Eiendeler	2014	2013
Anleggsmidler		
Varige driftsmidler		
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom	5 075 094	5 361 838
Maskiner og anlegg	484 086	587 921
«De Blå Hestene»	1	1
Sum varige driftsmidler	5 559 181	5 949 760
Finansielle anleggsmidler		
Investeringer i datterselskap	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	2 085	2 085
Sum finansielle anleggsmidler	2 085	2 085
Sum anleggsmidler	5 561 266	5 951 845
Omløpsmidler		
Fordringer		
Kundefordringer	119 225	132 422
Andre fordringer	- 523 306	1 286 919
Sum fordringer	-404 081	1 419 341
Bankinnskudd, kontanter o.l.	5 711 907	3 680 663
Sum omløpsmidler	5 307 825	5 100 004
Sum eiendeler	10 869 091	11 051 849
Egenkapital og gjeld		
Egenkapital		
Grunnkapital	1 859 000	1 859 000
Annen egenkapital	15 188	8 583 275
Sum egenkapital	1 874 188	10 442 275
Gjeld		
Kortsiktig gjeld		
Leverandørgjeld	8 318 341	32 472
Betalbar skatt	11 184	89 185
Skyldig offentlige avgifter	185 381	255 868
Annen kortsiktig gjeld	-623 905	232 049
Sum kortsiktig gjeld	7 891 002	609 574
Sum gjeld	7 891 002	609 574
Sum egenkapital og gjeld	9 765 190	11 051 849

Bergen, 10. mars 2015
Styret i Bergens Skog- og Træplantningsselskap

Erling Bjøkeland
styreleder

Geo Wilson
nestleder

Trond Wathne Tveit

Gunnar Knudsen

Tore Tollefsen

Eva Katrine Taule

Anne K. Irgens

J. Frønsdal
skogmester

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven. Det er utarbeidet etter norske regnskapsstandarder og god regnskapsskikk for ideelle organisasjoner

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er uansett klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Langsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Kortsiktig gjeld oppskrives til virkelig verdi som følge av renteendring.

Enkelte poster er vurdert etter andre regler og redegjøres for nedenfor.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler med anskaffelseskost over kr 15.000, avskrives over forventet økonomisk levetid.

Aksjer og andeler i datterselskap

Investeringer i datter selskap er vurdert etter kostmetoden. Det benyttes prinsippet om laveste verdi av historisk kost og virkelig verdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene.

Pensjon

Pensjonsordninger finansiert via sikrede ordninger er ikke balanseført. Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader.

Inntektsføring og kostnadsføring

Inntekter regnes som opptjent når betingelsene for å motta inntektene er oppfylt og det er rimelig sikkerhet for at man vil motta inntektene. Gaver inntektsføres i sin helhet når de mottas, tilsvarende for tilskudd såfremt det ikke foreligger betingelser tilknyttet disse. I så fall bokføres mottatte tilskudd som tilskuddsgjeld inntil betingelsene for å motta inntektene er oppfylt. Kostnader regnskapsføres når kostnaden er påløpt, uavhengig av om det er mottatt faktura for kostnaden og uavhengig om kostnaden faktisk er betalt.

Dugnadsinnsats

Det utføres en ikke ubetydelig dugnadsinnsats av stiftelsens dugnadsgjeng. Dette resultatføres ikke, da dette ikke er i henhold til God Regnskapsskikk for ideelle organisasjoner. Den estimerte verdien av dugnadsinnsatsen vises derimot i noteopplysningene, da stiftelsen ønsker å synliggjøre verdien av dette arbeidet.

Note 1. Anleggsmidler

	Bygninger og tomter	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre, inventar o.l.	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01.14	5 977 362	1 610 265	74 166	7 661 793
+ Tilgang kjøpte anleggsmidler	0	212 489	0	212 489
= Anskaffelseskost 31.12.14	5 977 362	1 822 754	74 166	7 874 282
Akkumulerte avskrivninger 31.12.14	902 270	1 353 678	59 156	2 315 104
= Bokført verdi 31.12.14	5 075 091	469 076	15 010	5 559 181
Årets ordinære avskrivninger	286 746	301 989	14 333	603 068
Økonomisk levetid	8–50 år	5 år	5 år	

Selskapet er gitt eiendomsrett til kunstverket «De blå hestene» som er plassert på Fløyen.

I tillegg til de bokførte anleggsmidler så innehar stiftelsen eiendomsrett til tomter og bygninger som ikke er balanseført.

I 2014 er det foretatt reparasjoner av Våningshuset med totalt 151 140.

Note 2. Aksjetabell

	Eierandel i %	Anskaffelse kost	Balanseført verdi
Byfjellskogene	100	120.000	120.000
Fløibanen AS 1 aksje			100
Storebrand ASA ord 397 aksjer			1985

Byfjellskogene har forretningskontor i Bergen. Stemmeandel er 100%.

Egenkapital pr. 31. desember 2014 er kr 190 019 resultat for 2014 er kr 54 831.

Det er ikke utarbeidet konsernregnskap ihht reglene for små foretak.

Vedlagt følger hovedtall for Byfjellskogene

	2014	2013
Driftsinntekter	2 739 205	2 782 360
Driftskostnader	2 669 592	2 731 193
Resultat av finansposter	4 019	9 662
Skattekostnad	18 801	7 652
Årsresultat	54 831	53 176

Note 3. Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.m.

Lønnskostnader består av følgende poster:	2014	2013
Lønninger	535 809	337 397
Arbeidsgiveravgift	90 114	55 479
Innberetningspliktige pensjonskostnader	96 159	76 313
Andre ytelser	43 570	42 857
Sum lønnskostnader	765 652	512 046
Gjennomsnittlig antall årsverk	0,8	0,5

Ytelser til ledende personer

	Daglig leder	Styret
Lønn	398 071	0
Annen godtgjørelse	4 392	0

Revisor

Selskapet har pensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Pensjonsforpliktelsen er ikke balanseført, og den årlige pensjonspremien anses som årets pensjonskostnad. Kostnaden inngår i posten Andre personalkostnader.

Revisor

Kostnadsført revisjonsutgifter for 2014 utgjør kr 72 600. Beløpet gjelder i sin helhet revisjon.

Note 4. Andre Inntekter

	2014	2013
Rammeavtale Bergen Kommune	1 796 930	1 762 000
Medlemskontingent	378 796	343 535
Andre inntekter inkl. Byfjellslauget	463 569	365 609
Inntekter eiendommene	478 112	340 412
Inntekter vedr. utleie til Byfjellskogene	351 000	351 000
Salg tomt	0	956 438
Andre gaver	1 058 899	746 738
Totalt	4 527 306	4 865 732

Stiftelsen er skattepliktig for leieinntekter, fratrukket kostnader knyttet til leieobjekter. Den skattepliktige nettoinntekten for 2014 er på kr 302 337 som utgjør en skattekostnad på 90 715,-. Formueskatten er på 9 084.

Selskapet har mottatt en testamentarisk gave på kr 4 740 698,- fra Nils Edvard Marthinussen som skal forvaltes i et legat hvor avkastningen skal gå til vedlikehold av tur- og gangstier på Fløy- og Midtfjellet. Det er mottatt 115.000 fra dette legat i 2014.

Note 5. Likvider

Av inntående bankinnskudd er det bundne midler (skattetrekskonto) kr 27 224. Dette dekker skyldig skattetrekk.

Note 6. Dugnad

Beregnet verdi medlemmers dugnadsinnsats er for 2014 kr 1 400 000 og 2013 kr 1 555 000.

Note 7. Egenkapital

	Grunnkapital	Annen egenkapital	SUM
Opprinnelig IB. 01.01.2014	1 859 000	8 568 087	10 427 087
Årets resultat	-	-270 401	-270 401
Kapital 31.12.2014	1 859 000	8 297 686	10 156 686

Grunnkapitalen på 1.859.000 består av testamentariske fond gitt til stiftelsen frem til overgang til næringsdrivende stiftelse i 2008.

Det foreligger ingen restriksjoner på avgitte gaver og fond som utgjør grunnkapitalen, utover at de skal gå til stiftelsens formål. Gaver gitt i året, samt testamentarisk gave fra Nils Edvard Marthinussen har restriksjoner.

Note 8. Varekostnad

Fra og med år 2012 er all tilrettelegning for friluftsliv, vegetasjonsrydding, hogst og skogskjøtsel samt veivedlikehold foretatt av Byfjellskogene AS. Dette utgjør kr 1 980 000 i 2014.

Note 9. Fordring på nærstående

Bergen Skog- og Træplantningsselskap har gjeld til Byfjellskogene pr. 31.12.2014 på kr 115 565,-.

KPMG AS
Postboks 4 Kristianborg
Kanalveien 11
N-5822 Bergen

Telephone +47 04063
Fax +47 55 32 71 20
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til styret i Bergens Skog- og Træplantnings- Selskap

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Bergens Skog- og Træplantnings- Selskap som viser et underskudd på kr 270 401. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014 og resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav, og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for stiftelsens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter, og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Bergens Skog- og Træplantnings- Selskap per 31. desember 2014 og av resultater for regnskapsåret, som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Offices in:

Oslø	Haugesund	Støvnger
Ålesund	Kjønevik	Stord
Arendal	Kristiansand	Straume
Bergen	Larvik	Tromsø
Botne	Mjø / Rana	Tromsheim
Elverum	Molde	Tynset
Finnøy	Narvik	Tønsberg
Grimstad	Sandefjord	Ålesund
Hamar	Sandnessjøen	

KPMG AS, a Norwegian member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening.

Presisering

I tillegg til årsregnskapet er det utarbeidet en frivillig proforma konsolidert regnskapsoppstilling, vår revisjon har ikke omfattet denne oppstillingen. Dette forholdet har ingen betydning for vår konklusjon om regnskapet.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

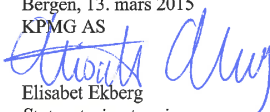
Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon om utdelinger og forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000, mener vi stiftelsen er forvaltet og utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Bergen, 13. mars 2015
KPMG AS

Elisabet Ekberg
Statsautorisert revisor

Husk at du har
Bergens Tidende
med deg overalt,
hele tiden.

Les eavisen på bt.no eller i eavis-appen.

Som abonnent på BT har du full digital tilgang hele uken,
uansett hvilket abonnement du har.

SELSKAPET I KULTURENS TEGN

ET AV SATSINGSOMRÅDENE som er nedfelt i Selskapets strategiplan er å registrere og ta vare på kulturminnene på Byfjellene. Det er mange forskjellige typer kulturminner, gamle stier/ferdselsveier, bosetninger, dammer/demninger, krigsminner m.fl. Skogselskapet har med solid kunnskap blant medlemmene og stor arbeidsinnsats, samt økonomisk støtte fra velgjørere, gjort en stor innsats på flere av kulturminneområdene.

Da er det en glede at 2014 ble en markering av fullføring av to store kulturprosjekter.

1) Våningshuset på Øvre Bleken trengte nye takstein. Det ble vedtatt at hele huset skulle restaureres med hjelp fra arkitekt Jan Lohne, som og blant annet står for restaureringen av Mariakirken. Dugnadsgjengen gjorde en kjempeinnsats her og spesielt vil jeg trekke fram Tore Tollefsen, som var drivkraften i dette arbeidet. Til sammen er det lagt ned vel 1000 timer fra dugnadsgjengen og det er påkostet over 500.000,-. Nyrestaureringsarbeidet ble markert med åpning i juni.

2) Kulturløypen ble åpnet 15. oktober av varaordfører Tor Woldseth. Arbeidet ble påbegynt 1997 ved at stedet ble valgt til Bergen kommunes kulturminne i forbindelse med Kulturminnestafetten. Geilen, bro og tufter er vedlikeholdt og områdene rundt ryddet. Det er en opparbeidet sti som slynger seg mellom de gamle tuftene av bosettingen innerst i Våkendalen. Stien er tilrettelagt av dugnadsgjengen og ansatte med økonomisk støtte fra Selskapets velgjørere. Jeg vil spesielt trekke fram Øivind Øvrebotten og Dag Sletten som har vært drivkraften i dette arbeidet. Les Dag Slettens bok «Bak Blåmannen» og få førstehånds kjennskap til historien. Kulturløypen er og et tilbud til byens skoler der det går an å få et innblikk i hvordan bondelivet var for ca 100 år siden. Stien er godt merket og plakert med historiske informasjon.

Varaordfører Tor Woldseth klippet snoren 15. oktober 2014. Kulturløypen var da høytidelig åpnet.

Foto: EI

«Gamle Fløyen» anno 1962

Foto: Widerøe Flyveselskap

Slik fortonte anlegget rundt Fløistuen seg tre år før den ble fjernet fra jordens overflate. Bygningene til venstre var oppført av okkupasjonsmakten i 1940. Barakken står ennå og tjener i dag bl.a. til boligformål. Det store observasjonstårnet er for lengst historie. Bygningen til høyre huser i dag Granebo barnehage. Fløien barnehage i den gamle tyskerbarakken og Granebo barnehage ble igangsatt av Leonie Andersen i de første etterkrigsårene. Fremdeles leker glade barn i området.

Rivningen av Fløistuen i 1965 var, etter datidens oppfatning av gammel bebyggelse, en naturlig avgjørelse. I dag ser man annerledes på det og kan bare beklage bygningens grumme endelikt. Tenk hvilke muligheter arkitekt Peter Blix' gamle fjellstue fra 1891 hadde hatt i dag.

Mennesket vil feile så lenge det strever

JOHAN WOLFGANG VON GOETHE

Bergens Skog- og Træplantningsselskap har fått anledning til å disponere denne annonsesiden til eget formål, og Selskapet sender derfor sin takk til

BERETNING OM VIRKSOMHETEN I 2014

ARSMØTET BLE HOLDT 24. april 2014 på Fløirestauranten. Styrets leder Erling Birkeland ønsket de 55 frammøte velkommen, og takket redaksjonskomiteen og andre bidragsyttere til årsberetningen for vel utført arbeid.

Det ble også gitt takk til Fløibanen og Fløirestauranten for gode bidrag til årsmøtet.

Geo Wilson ble valgt til ordstyrer og Jørgen Frønsdal til referent. Til å underskrive møteprotokollen ble Erik H. Kierulf og Knut Axelsen valgt.

Styrets medlemmer ble presentert for forsamlingen, og svarte sammen med skogmesteren på spørsmål angående virksomheten for 2013. Det ble bl.a. pekt på viktigheten av å få med oversikt over ansatte i Byfjellskogene A/S i årsberetningen for Skogselskapet. Forøvrig ble det reist mange interessante og varierte spørsmål. Her kan nevnes sykling i Byfjellene, spesielt veien mellom Rundemannen og Tarlebødemningen, Hestekummen i Blåmannsveien, og arbeidet med andre kulturminner i området.

Styreleder Erling Birkeland orienterte videre om aktuelle saker som Skogselskapet arbeider med for tiden. Av disse kan nevnes kulturminneløypen i Våkendalen, arbeidet på våningshuset på Øvre Bleken, lyssetting i Fløysvingene, rasproblematikk i Fjellsiden, arbeidet i historiekomiteen, samt styrking av driftsbudsjettet gjennom *økt sponsorering*.

Styrets leder gikk gjennom regnskap, styrets årsberetning og revisjonsberetning for 2013. Merknader til regnskapet ble besvart, av styret og revisor fra KPMG, Kirsten Kold-Hansen.

Etter dette ble både årsberetning og årsregnskap enstemmig godkjent.

Av innkomne saker til behandling på årsmøtet lå forslag om endring av selskapets lover (del av § 5) til «I tillegg har en representant fra administrasjonen i Bergen kommune, og en representant fra de ansatte i Bergens Skog og Træplantningsselskap/Byfjellskogene A/S rett til å ta del på styremøtene uten stemmerett». Det kom fram synspunkt på at styrerepresentanten fra Bergens Skog og Træplantningsselskap/Byfjellskogene A/S burde ha stemmerett. Dette ble ikke tatt til følge, og forslaget fra styret ble enstemmig vedtatt.

Øivind Øvrebotten fra valgkomiteen ledet valget. Som styreleder for *ett år* ble Erling Birkeland enstemmig gjenvalgt. Styremedlemmene Anne K. Irgens og Gunnar Knudsen ble også enstemmig gjenvalgt for to år.

Etter dette består styret i selskapet av: Erling Birkeland styreleder, styremedlemmene Tore Tollefsen, Eva Katrine Taule, Geo Wilson, Anne K. Irgens, Gunnar Knudsen og repr. for Bergen kommune Trond Wathne Tveiten med personlig varamedlem Hanne Kvilhaugsvik.

Som ny valgkomite ble Åse Vaag (etter innstilling fra valgkomiteen) og Øivind Øvrebotten (etter innstilling fra styret) enstemmig valgt. Styret oppnevner siste medlem av valgkomiteen.

Styret sitt forslag til KPMG som revisor for 2014 ble enstemmig valgt.

Etter årsmøtet holdt stortingsrepresentant Kjersti Toppe innlegg omkring temaet: «Naturparkene rundt byene sett i et folkehelseperspektiv».

Planting/rydding

I 2014 ble det plantet 1000 gran (*picea abies* prov.Jotveitmoen), 4000 gran (*picea abies* prov.Stange) og 200 fjelledelgran (*abies lasiocarpa*). Tilsammen 5200 planter. Hovedparten (4200 stk) ble plantet i Våkendalen, som suppleringsplanting. Tørke og vindsviing har dessverre ført til stor avgang i 2-3 år gamle plantefelt. Resterende (1000 stk) ble plantet på eiendommen vår i Solheimslie. Alle plantene er behandlet mot gransnutebillen (*hylobius abietis*).

I slutten av mai hadde Christi Krybbe skoler sin årlige plante- og ryddedag. 50 gran ble satt ut i Midtre Stemmedalen.

Hogst

Det ble registrert noe vindfall i 2014. Nedblåste trær med grei adkomst blir naturligvis fjernet.

I 2014 ble det avvirket 1725 m³ gran/sitkagran for salg, til en bruttoverdi på 485 000 kr (snitt 280 kr/m³). Virket omsettes gjennom Vestskog SA. Sagtømmeret kjøpes av Granvin Bruk, mens resten av virket har kjøpere hovedsakelig i Tyskland og Sverige.

Selv om driftsprisen er høyere enn normalt p.g.a. de ulike hensyn vi må ta i en bynær rekreasjonsskog, har vi et ikke ubetydelig overskudd av driftene.

Hovedparten (1500 m³) ble hugget i skogen vår rundt Skillingsbollen på Løvestakken i januar-februar.

Skogsentreperner Tomas Lerøy m/mannskap stod for arbeidet.

I tillegg ble det avvirket 60 m³ tømmer til egne sagbruk/salg, og om lag 30 m³ til produksjon av ved. Dette arbeidet ble utført av ansatte i Byfjell-skogene A/S. Totalt hogst i 2014 ble etter dette 1815 m³. Storparten av virke til egne sagbruk blir brukt til stimateriell, og materialer til vedlikehold av bygg og anlegg.

Hogst av busk/bergfuru har høy prioritet. Feltene vokser tett, og er mange steder preget av rotvelt og vindfall. Virket er imidlertid godt egnet til stiklopp materiell. I 2014 fant slik hogst sted på Sandviksfjellet. Disse områdene

blir stort sett naturlig forynget. Vi ønsker med tiden å avstandsregulere, og tynne skogen i disse feltene.

Kalfarkollektivet har i mange år vært til god hjelp med sitt vedprosjekt på Fløyen. Også i 2014 har de vært i området omkring Åsebu.

Christiegården dagsenter er en privat stiftelse som driver dagsenter og avlastning for mennesker med utviklingshemming. De er også aktive i vedskogen, og har ryddet skog langs Svartedikerveien. Selskapet er glad for å kunne gi tilbud til slike grupper.

Flere utsiktspunkt langs spaserveiene på Fløyen ble ryddet og tynnet i løpet av året. Her gjør Dugnadsgjengen vår en stor og flott innsats.

Veier og stier

Nedbøren kom i bølgevis sist på året. Dette gjorde betydelige skader på Selskapets mange veier, selv om Dugnadsgjengen, Selskapets ansatte og andre kontinuerlig jobber med å holde grøfter og stikkrenner åpne og rene for kvist og kvast. Vi har de senere år skiftet ut mange stikkrenner til større dimensjoner. Dermed har vi unngått de store skadene. Men vi har fortsatt flere stikkrenner som trenger å skiftes.

Ravnegrind ble åpnet 25. september med servering til både liten og stor.

Foto: EI

Hovedarbeidet i 2014 var vedlikehold av Tippetue, og ikke minst turveien opp til Skillingsbollen i Solheimslie.

Den gamle spaserveien, som ble bygget i 1930, er nå restaurert og forlenget 100 m. Benker er skiftet, og nye er satt opp.

Arbeidet i Tippetue er gjort med midler fra Nils E. Marthinussens legat, og arbeidene i Solheimslie med støtte fra Gjensidigestiftelsen.

I sum ble det således i 2014 lagt ned betydelige ressurser i veivedlikehold. Men dette er jo et av kjerneområdene for virksomheten vår, og er noe alle brukere av Naturparken setter stor pris på.

Skilt/benker/rastehytter

Med støtte fra G.C. Rieberfondene og Sparebankstiftelsen SR-bank, ble det i 2014 satt opp en ny grindverksbu ved Johan Blytts vei (Skiveien). Bue er et blitt riktig flott, med skifer på taket, og har fått navnet Ravnegrind.

Vi har de senere årene plassert ut mange bord og benker, samt satt opp skilt og skilttavler. Alt dette krever et jevnlig ettersyn og vedlikehold, og betydelig med ressurser.

Selskapet må derfor i årene framover kritisk vurdere nye installasjoner som automatisk genererer vedlikehold, versus det alt eksisterende oppfølgingsarbeidet vi har på veier, stier, rastehytter, bord og benker.

Litt om selskapets eiendommer

- ***Øvre Bleken gård.***

Arbeidet med restaurering av våningshuset ble ferdig i løpet av meldingsåret (se eget pkt.). Huset er nå klart for utleie til selskaper/møter. Løen er fortsatt populært for utleie.

- ***Nybygget***

Bygget som inneholder kontorer, garderober, pause/møterom og garasjer svarer fullt ut til våre forventninger. Etter litt innkjøringsproblemer, fungerer nå vedfyren, som leverer varme til hele bygget, utmerket. En galant og miljømessig metode for å utnytte skogens ressurser.

- ***Fjellveien 34, 36 – Festetomter Solheimslie.***

Både Fjellveien 34 og 36 er utleid. Festeavtalene vi har i Solheimslie gir årlig en pen inntekt til drift av Selskapet.

Styrets arbeid

Det har i løpet av året vært avholdt åtte styremøter og 1 befaring. Geo A. Wilson har fungert som nestleder i styret.

Årets befaring var lagt til Eidsvågsfjellet–Munkebotn 12. juni.

Styret fikk her orientering om en planlagt skogs/turvei mellom Øyjorden og Langevann i Munkebotn.

Mye av styrets arbeid ble som vanlig gjort i komiteene, og verdifullt dugnadsarbeid er utført gjennom deres virke.

Selskapet har følgende komiteer som rapporterer til styret:

Friluft- og medlemskomiten sitt mandat er todelt:

- 1) Arbeide med medlemsverving og medlemstiltak, guidede turer og nettsider.
- 2) Arbeide med friluftstrettede tiltak med særlig vekt på turveier/stier og rekreasjonsmuligheter. For barn skal det spesielt arbeides med muligheter for lek på ski og med akebrett.

MEDLEMMER: Eva Katrine Taule, Anne K. Irgens, Tore Tollefsen, Trond Wathne Tveiten, Geo A. Wilson, Gunnar Knudsen.

Foruten drift av nettsidene, har komiteen vært ansvarlig for fire guidede turer i 2014 (se eget pkt.).

Dugnadskomite, som skal legge til rette for dugnadsarbeid.

MEDLEMMER: Børre Liland, Erik Ingvaldsen, Tore Tollefsen, Hans Jakob Engeborg.

Komiteen leder Dugnadsgjengen, som i 2014 har hatt nok et meget aktivt år. Det ble imidlertid ikke ny «rekord» i antall dugnadstimer (se eget pkt.).

Skogkomite, med følgende mandat:

- a) Komiteen skal være styrets rådgiver i skogfaglige spørsmål.
- b) Sammen med skogmester skal komiteen se til at Selskapet følger vedtatte standarder for et bærekraftig skogbruk, slik det framgår av Levende Skogsamarbeidet.
- c) Komiteen skal utarbeide forslag til områdevis driftsplaner i tråd med Selskapets overordnede strategier og skogbruksplan.

MEDLEMMER: Bernt Håvard Øyen, Martin Smith-Sivertsen (fram til han ble byrådsleder i Bergen kommune), Axel Ingvaldsen, Tormod S. Jacobsen.

Komiteen har gjennom året kommet med innspill/råd til styret og skogmester på skogfaglige spørsmål. Spesielt gjaldt det eiendommen vår i Solheimslie.

Kulturminnekomite med følgende mandat:

Arbeide med registrering, vern og restaurering av kulturminner i Selskaps forvaltningsområde, herunder bygningsrester, veianlegg, demninger og andre spor av menneskelig aktivitet. Utarbeide kostnadsoverslag og forslag til finansiering og framdrift for de enkelte prosjekter.

MEDLEMMER: Erling Birkeland, Dag Sletten, Øivind Øvrebotten.

Hovedfokus i 2014 har vært skogrydding og skilting i kulturminneløypen i Våkendalen (se eget punkt), og en oversikt og dokumentasjon av de gamle demningene i forvaltningsområdet.

Øvre Bleken komite med følgende mandat:

Vern og restaurering av den historiske bygningsmassen som Selskapet eier. Hovedbygning, våningshus og løe på Øvre Bleken, skogmesterbolig i Fjellveien 36, Fjellveien 34 samt bygninger på Fløyen. Foreslå bruk av bygningene som er i tråd med Selskaps ånd og formålsparagraf. Utarbeide kostnadsoverslag og forslag til finansiering og framdrift for de enkelte prosjekter.

MEDLEMMER: Tore Tollefsen, Arne Sælen, Jo Gjerstad, Børre Liland, Axel Ingvaldsen, Gunnar J. Alsaker.

Framtidig bruk og rehabilitering av våningshuset på Øvre Bleken gård har vært det mest sentrale arbeidet for komiteen i 2014 (se eget pkt.)

Årsmeldingskomiteen med følgende mandat:

Hente inn rapporter fra komiteene samt regnskap og årsmelding fra styret. Sørge for at medlemmene får årsmeldingen i god tid før årsmøtet, og så langt som mulig krydre årsmeldingen med artikler fra Byfjellene og skaffe støt-teannonser til trykksaken.

MEDLEMMER: Jo Gjerstad, Jørgen Frønsdal, Erling Birkeland, Øivind Øvrebotten.

Historiekomiteen med følgende mandat:

- a) å samle inn internt og eksternt historiestoff om selskapet, spesielt fra 1993 og fremover. Lage system for arkivering slik at også dagens historie lett kan ivaretas.
- b) arbeide frem mot utgivelse av en bok om selskapet til 150-års markeringen; innhold, forfattere og finansiering.
- c) planlegge markeringen av selskaps 150 års historie.

MEDLEMMER: Erik Næsgaard, Erling Birkeland, Gunnar J. Alsaker, Jo Gjerstad, Dag Sletten, Jørgen Frønsdal.

Arbeidet er kommet godt i gang. Komiteen har skaffet seg en god oversikt

over det historiske materialet. Dette er nå systematisert og katalogisert på en profesjonell måte.

Dugnadsgjengen

Også dette året har Dugnadsgjengen hatt et meget aktivt år, med stort fremmøte til dugnadene rundt omkring på forskjellige steder i Skogselskapets forvaltningsområde.

Gjengen har bestått av 33 mann, et antall som man betrakter som praktisk maksimalt. Oppgavene har vært mange og varierte, og foregått på de forskjelligste steder.

Våkendalen fikk stor oppmerksomhet grunnet Kulturminneløypen som var ønsket ferdigstilt dette året. Den største arbeidsinnsats ble gjort på Kobbeltvedt-siden av dalen, hvor stor skog ble felt og fjernet. Ved Bogstifossen og rundt Hardbakka-ruinene ble også en stor jobb utført med felling av trær og rydding generelt.

Skogsrydding er gjengens viktigste jobb, og derfor gikk man også løs på et skogsområde nær Skomakerdiket og dalen inn mot Granbakken. Likeledes et område nordøst for Skomakerdiket, retning Hardangerløypen.

Ved Blåsesvingen ble det felt store trær som gjenåpnet en forsvunnet utsikt. Også den lille pytten ved veien her, er nå kommet frem i lyset.

Dugnadsgjengen under arbeid i Skogmester Mos vei 22. oktober.

Foto: EI

Den nye trappen til Fjellhytten sto ferdig i november.

Foto: EI

Mange har i lengre tid sett på Hestekummen i Blåmansveien, som ikke har vært i den beste forfatning. En restaurering har også vært etterlyst på flere av Selskapets årsmøter. Kummen er nå restaurert tilbake til det den engang var.

Søndre Kamvei er en meget benyttet turvei med en praktfull utsikt slik den nå fremstår etter gjengens omfattende rydding. Dette arbeid strakk seg over flere måneder, og har gledet mange turgåere.

Til Fjell-hytten er der flere stivalg en kan gjøre. Den bratteste stien starter i Søndre Kamvei, og høyt oppe i skråningen er der et parti som har krevd hjelp av både armer og bein for å kunne forseres. Her har vi nå bygget en trapp av stål med rekkverk av tre, som gjør stien fremkommelig for nye grupper turgåere. Dette arbeidet er utført med støtte fra Visjon Vest.

Løvestakken ble besøkt av gjengen, som foretok rydding etter skogshogsten. En del rydding ble også foretatt på og rundt Skillingsbollen.

Et av gjengens viktigste arbeidsfelt er å vedlikeholde de installasjoner som vi har laget og bygget rundt om i området. Spesielt de mange klopper overvåkes og skiftes når det trengs.

Dugnadsgjengen hadde også gleden av å planlegge og delta aktivt ved åpningen av grindbyggene Munkegrind ved Garpetjern, og Ravnegrind ved Skiveien på Ulriken. Og selvsagt åpningen av Kulturminneløypen i Våkendalen.

Dugnadsgjengens 33 spreke pensjonister møter frem til sine mangeartede oppgaver uansett vær, med stor arbeidslyst og godt humør. I 2014 noterte de imponerende 5213 arbeidstimer.

Våningshuset –Øvre Bleken gård

Våningshuset framstår nå som en perle og er klar for utleie til mindre arrangementer (20 personer). Med originale tykke murvegger og bjelker har huset et moderne kjøkken, store solide spisebord og salong i gammel stil.

Det som ikke er så lett se er det omfattende arbeidet som er gjort i rehabiliteringsfasen. Utvendig har huset fått nytt tak, og det er gravet dreneringsgrøfter rundt for å hindre vanninntrenging. Det er innlagt vann fra eget borehull. Innvendig er de gamle tregulvene revet og nye betonggulv med Oppdalskifer og varmekabler er lagt. Murer og bjelker er restaurert. Moderne kjøkken er montert. Alt det elektriske er skiftet ut og maling er utført med tidsriktige farger. I de to årene rehabiliteringen har i foregått har, i tillegg til profesjonelle håndverkstjenester, dugnadsgjengen og ansatte arbeidet nær 1500 timer på huset.

Guidede turer

I 2014 gjennomførte vi hele fem guidede turer med til sammen 144 deltakere.

Vi startet i april med den etter hvert tradisjonelle «Fugletur for morgenfugler». Med Anders Bjordal som guide lyttet vi til fuglesangen på Fjellsiden. Det ble registrert 27 fuglearter på strekningen Skansemyren – Skomakerdiket. 22 deltakere fikk en flott morgenstund, som ble avsluttet med frokost på Sagen.

Neste tur var i mai. «*Svartediket/Kobbeltvedt/Blåmannsveien*» – en tur med Dag Sletten som guide. Turen kalte vi «Langs byvegen over Fløyen». Her fikk 27 deltakere en flott tur med mye informasjon og historier. Etter den harde oppstigningen fra Kobbeltvedt til Blåmannsveien ble gruppen overrasket med saft og gotterier.

I juni var det «*Munkebotn (under Orretua)*». I ekte bergensregnvær startet 22 deltakere fra Skytterveien, og gikk via Garpetjern til Ravneberghytten. På veien fikk vi blant annet høre om de store myrene i Ytre Sandviken, sagnet om jomfruen og munken og mye annet. Kjell Lervik fortalte oss om renneprosjektet i Munkebotn som nærmer seg fullføreelse. Turen endte i Ravneberghytten hvor ekteparet Elin Eriksen og Øyvind Lothe tok i mot den gjennomvåte gjengen. Der ble det servert kaffe og vafler. Guide på turen var Jo Gjerstad.

Dag Sletten er alltid en engasjert cicerone.

Foto: ØØ

Etter sommerferien, i august, var det «Fløysvingene til Fløypilen» som sto for tur. En historisk vandring, krydret med visesang. Øyvind Offerdal og Jo Gjerstad var som vanlig i storform og hele 56 deltakere hygget seg. Turen ble avsluttet på Sagen med skogskaffe.

Årets siste guidede tur «Sopp September» ble som navnet tilsier arrangert i september, med Anders Brettlingen som guide. Her plukket 19 ivrige deltakere sopp i Skredderdalen. Vår guide informerte oss om farlige og ufarlige sopper og hvordan de kunne tilberedes. Utrolig at man kunne finne spiselig sopp bare noen meter fra veien.

Alt i alt en meget vellykket sesong med guidede turer, som er svært populære tilbud til medlemmer og andre interesserte.

Kulturminneløypen i Våkendalen

For å informere turgåere om bondesamfunnet som engang holdt til i Våkendalen, startet Skogselskapet for 15 år siden med å tilrettelegge en kulturminneløype i Dalen. I løpet av de siste årene har løypen med stor innsats fra vår kulturminnekomite, og ikke minst Dugnadsgjengen – fått en skikkelig standardheving.

Løypen er forlenget, nye skilt og infotavler er kommet opp, og mye skog er ryddet. Så vi kan med rette være stolte av hvordan kulturminner på Kobbeltveit, Tarlebø og Hardbakka er blitt ivaretatt – en liten times spasertur fra Bergen sentrum. Flere steder er det også satt opp QR-strekkoder (Quick Response), slik at det er mulig raskt å laste ned ytterligere informasjon via mobiltelefon.

I midten av oktober ble løypen åpnet, med gode ord fra varaordfører Tor Woldseth og over 100 fornøyde turfolk i et strålende høstvær.

Arbeidet er utført med støtte fra Bergen kommune- Bergenhus og Årstad kulturkontor, foruten milde gaver, en stor egenandel og fabelaktig dugnadsinnsats.

Besøk-informasjon

Selskapet får jevnlig forespørsel om å være vertskap for ulike grupper fra inn- og utland som ønsker å bli orientert om arbeidet vårt i Naturparken.

Slike oppdrag og besøk syntes vi er positive og hyggelige, samtidig som det bidrar til å profilere Selskapets arbeid. Vi har blant annet orientert om Selskapets arbeid for Senioruniversitetene i Åsane og på Laksevåg.

På Øvre Bleken gård har vi også ofte besøk av barnehager og skoler, som benytter det flotte uteområdet. Blant annet disponerer Christi Krybbe skoler et lite areal som potetåker.

Grønne lunger er ofte være mangelvare i bynære strøk. Området rundt Øvre Bleken er derfor ekstra viktig som lekeområde for barn og unge.

De «små grå» – usynlige, men desto viktigere

Dugnad og frivillighet er et sentralt stikkord og et viktig supplement i Selskapets arbeid for å ta vare på Naturparken.

Selskapets dugnadsgjeng er velkjent, og får sin velfortjente skryt og oppmerksomhet.

Men det er i tillegg noen «små grå» der ute som stadig og gjerne daglig gjør en flott jobb, med å plukke boss, renske grøfter, lage murer osv. Spesielt er

Fra åpningen av kulturløypen i Våkendalen, Kari Kobbeltvedt på Karihaugen.. Foto: ØØ

grøfterensk og åpning av stikkrenner viktig når regnet fosser ned. Det sparer oss for meget arbeid.

Disse for oss, anonyme hjelpere skal ha stor takk for den jobben de gjør for felleskapet.

Mannskapssituasjonen

Skogmesteren er den eneste tilsatte i Skogselskapet.

I tillegg har Øivind Olsen vært tilknyttet Selskapet, mens Gunnar Kleive og Adrian Braham har vært engasjert på timebasis i sommersesongen.

Byfjellskogene A/S

Byfjellskogene A/S er et heleid driftsselskap, som utfører de fleste av de oppgaver Skogselskapet er satt til å løse. Byfjellskogene leier driftsmidler, og lokaler hos Bergens Skog- og Træplantningsselskap. Foruten deler av stillingen til skogmesteren, er Yngve Nymark og Sigurd Birkeland de faste tilsatte i Byfjellskogene A/S.

Jan Eirik Nyborg sluttet 1. oktober etter å ha vært ansatt i 36 år i Bergens Skog- og Træplantningsselskap/Byfjellskogene A/S. En imponerende innsats. Ola Tormod Presttun gikk ut i permisjon 1. mai, mens Anders Borgen Brekke ble fast ansatt fra samme dato. Han gikk imidlertid ut i delvis permisjon 1. oktober – og var ansatt på deltid.

Helse Miljø- og Sikkerhet

Selskapet reviderte sin HMS plan i 2013. Det ble i meldingsåret ikke registrert noen brudd på HMS forskriftene/planen. Vi er forskånet for skader/ulykker, i første rekke takket være dyktige medarbeidere. Skogsarbeidere er tradisjonelt en utsatt ulykkesgruppe.

Legater i Skogselskapet

Nils Edvard Marthinussens legat: Avkastningen av midlene i dette legatet skal gå til vedlikehold av tur- og gangstier på Fløy- og Midtfjellet. Styret har utnevnt følgende legatstyre: Erik Næsgaard (leder), Gunnar J. Alsaker, Einar Marthinussen og Martin Smith-Sivertsen fram til han ble byrådsleder i Bergen kommune. Jo Gjerstad er utnevnt til nytt medlem i styret.

I 2014 ble det utført arbeid i Tippetue med midler fra legatet. Dessuten ble det med bistand fra legatet- satt opp en ny benk i Tippetue. På seteryggen

finner vi følgende ordtak: «Hvil dine lemmer før du videre mot fjellet stevner»

Familien Lofts gave: Dette legatet ble opprettet ved dr. Axel Loofts testament av 6. juli 1955. Styret i legatet består av tre medlemmer – hvorav Naturvernforbundet i Hordaland oppnevner ett medlem, Bergen og Hordaland Skogselskap ett medlem, og Bergens Skog- og Træplantningsselskap ett medlem. Skogmesteren representerer for tiden Skog- og Træplantningsselskapet.

Legatets formål er i hovedsak å tilgodese skogplantning og /eller skogskjøtsel i Bergens distriktet og områder i Hordaland syd for Bergen, samt naturvern slik det fremgår av vedtektene for Naturvernforbundet i Hordaland.

Av avkastningen skal en fjerdedel stilles til disposisjon for Bergen Skog- og Træplantningsselskap, to fjerdedeler til disposisjon for Bergen og Hordaland Skogselskap, og en fjerdedel tilfaller Naturvernforbundet i Hordaland.

Samarbeid med andre

I 2014 har vi fortsatt vårt gode samarbeid med Fløibanen A/S. De har i sitt budsjett satt av betydelige midler til arbeid i Naturparken som er utført av Selskapet. Arbeidet består hovedsakelig av rydding av utsiktspunkt, og vedlikehold av veier, bord/benker og rastehyttene.

Også Fløirestauranten har vi tett og god kontakt med. Samarbeidet med de nevnte bedrifter gir en typisk vann-vann effekt- for utvikling og bevaring av Fløyen-området.

Vår nærmeste samarbeidspartner er Bergen kommune – Grønn etat, og spesielt byfjellsforvalter Jan Robert Brandsdal.

Vår gode kontakt med Kalfarkollektivet fortsatte for fullt i 2014. Likeledes Christigården dagsenter. Selskapet strategi er å legge til rette for at institusjoner og andre brukergrupper med spesielle behov, kan nytte seg av Selskapets områder og anlegg.

Gjennom Byfjellsrådet har vi god kontakt med Bergen Bondelag, Bergen Turlag, Hordaland Fylkeskommune og Bergen kommune v/Idrettsetaten, Grønn Etat, Helsevernetaten og Vann og avløpsseksjonen. Denne kontakten er svært fruktbar, og gir nyttige innspill til vårt daglige arbeid.

Medlemstallet

Selskapet har i 2014 fått 46 nye medlemmer. Alle de nye er årsbetalende. Avgangen har vært 63 medlemmer, fordelt på 18 årsbetalende og 45 livsvarige.

Vårt nye medlemstall er etter dette 1922, fordelt på 1229 årsbetalende og 693 livsvarige.

En del medlemmer faller årlig ut på grunn av manglende melding om adresse og status. Selv etter et betydelig arbeid, vil det alltid være noen som det ikke er mulig å oppspore, og som derved må fjernes fra listene.

Selskapets administrasjon oppmoder medlemmer om å være flinke til å gi beskjed ved slike endringer. Dette kan gjøres på e-post til:

jfr@byfjellskogene.no

Mottatte gaver

Grieg Foundation og G.C. Rieberfondene har som tidligere gitt kjærkommen økonomisk støtte til Selskapets arbeid. Likeledes har vi fått støtte fra SpareBankfondet SR-bank, Sparebanken Vest-Visjon Vest, Gjensidigestiftelsen, BKK, Oluf Bjørneseth og hustru Marie Bjørneseth født Knudzon's fond og Bergen kommune – Bergenhus og Årstad kulturkontor.

Selskapet etablerte i 2014 Byfjellslauget, hvis formål er å sørge for vedlikehold av byens stolthet og fremste merkevare. Vi har utfordret sentrale aktører fra det bergenske næringsliv som deler patriotismen og samfunnsengasjementet og det felles ansvaret for Byfjellene, til å ta del lauget (se eget pkt.)

Jevnlig får Selskapet små økonomiske bidrag fra gode venner av Naturparken.

Midlene er svært kjærkomne, og hver krone blir brukt til pleie og drift av områdene. Av disse giverene er ingen nevnt og ingen glemt.

Styret takker

Styret takker alle ansatte i Skogselskapet og Byfjellskogene A/S for godt utført arbeid. Våre mange ulønnede medlemmer av dugnadsgjengen, Kalfarkollektivet, Christigården dagsenter og andre som gjør en innsats i Naturparken takkes spesielt. Andre partnere i Bergen kommune, Bergen Turlag, Fløibanen og Fløirestauranten takkes for god hjelp og godt samarbeid.

Øvre Bleken anno 1960.

Foto: Widerøe Flyveselskap

Slik fortonte Øvre Bleken seg fra luften for 55 år siden. Den gamle husmannsplassen, ryddet på slutten av 1700-tallet, hadde da i 59 år vært i Skogselskapets eie. Selskapet fikk i 1901 overført Øvre Bleken fra Bergen kommune og pakteren, Engel Johannessen Gjerde, måtte se seg om etter en annen bolig. Den fant han i Øvre Sandviksvei 152. I hans sted flyttet Selskapets skogsarbeider, Tollak Langenæs, inn. Han fortsatte gårdsdriften som en liten bigeskjeft. Da fotografiet ble tatt i 1960 kunne man fremdeles se rester etter dette.

Langenæs ble etterfulgt i 1915 av Nils Johannes Sunnfjord. Hans barn, Reidar og Margrethe, bodde i våningshuset frem til 1982. Reidar arbeidet, som sin far, på «Sagen». Margrethe solgte aviser og ukeblad i kiosken på Torget, «Rundetårn». Mange vil kanskje ennå huske henne derfra.

Uren var navnet bergenserne brukte om Øvre Bleken midt på 1800-tallet.

*Og plassen heter Uren, Luren, Himmelturen,
Steinrøys, Steinrøys, Sveltihel.*

CLAUS PAVEL RIIS, 1865

Bergens Skog- og Træplantningselskap har fått anledning til å disponere denne annonsesiden til eget formål, og Selskapet sender derfor sin takk til

AS J. E. MOWINCKEL
www.mowinckel.no

FRILUFTSLIVETS ÅR 2015

I ÅR ER DET Friluftslivets år, et år hvor Bergen kommune sammen med mange andre ønsker å bidra til at flere skal få nye opplevelser! «Friluftslivets år 2015» er en nyopprettet nettside hvor vi vil vise hvilke muligheter for friluftsliv som allerede ligger her og venter på å bli oppdaget, og håper siden vil kunne inspirere flere til å ta turen ut litt oftere enn før!

Hva er målet?

Hovedmålsettingen for Friluftslivets år 2015 er å gi friluftsliv økt oppmerksomhet, og at året skal gi varige resultater i form av økt deltakelse i friluftsliv i alle deler av befolkningen. Det er et ønske at året skal bidra til å øke bevisstheten om de positive helseeffektene friluftslivet gir, og en økt bevissthet rundt de unike mulighetene allemannsretten gir i Norge.

For Friluftslivets år 2015 er det definert noen temaområder som skal gis særlig oppmerksomhet:

- Friluftsliv i nærmiljøet
- Fritidsfiske
- Kulturminner i naturen som opplevelsesverdi
- Målgrupper med et spesielt fokus er barn, unge og barnefamilier.

Hvorfor Friluftslivets år?

Visjonen for Friluftslivets år 2015 er tydelig: **Flere ut – oftere!**

Aktiviteter som kan gjennomføres i hverdagen og i nærmiljøet skal vektlegges. Gleder og naturopplevelser er sentralt for deltakelse i friluftsliv. Det er viktig å få fram at det ikke er lengden på turen eller omfanget av aktivitetene som skal definere friluftslivet, men at det gjerne kan være de små hverdags-eventyrene i nærmiljøet som gir de største friluftslivopplevelsene. Terskelen for friluftsliv er lav!

Hvem står bak Friluftslivets år 2015?

Friluftslivets år 2015 er presentert som et viktig tiltak i Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv (2014-2020), som ble lansert av Regjeringen i august 2013. Friluftslivets år har tidligere blitt arrangert i 1993 og i 2005. Det er Klima- og miljødepartementet som er prosjekteier av Friluftslivets år 2015,

Foto: Kari Ingvaldsen

Miljødirektoratet som er prosjektleder og Norsk Friluftsliv, tidligere Friluftslivets Fellesorganisasjon (FRIFO), som står for planlegging og gjennomføring av friluftslivåret. Det er opprettet en nasjonal temaside hvor du kan finne mye informasjon om Friluftslivets år 2015 og hva som skjer rundt om i landet:

www.friluftslivetsar.no

I Bergen kommune er det hovedsakelig Grønn etat og kommunikasjonsrådgiver på Byrådsavdeling for sosial, bolig og områdesatsing som har stått for produksjon av innhold til nettsiden Friluftslivets år 2015:

<https://www.bergen.kommune.no/aktuelt/tema/friluftslivets-ar-2015>

Ut på tur, aldri sur

Foto: Carl Bjørn Olsen

GAA-

Se ikke ned for ofte, foden finder nok sit fæste uten det. Der er saa meget deilig at titte paa. Se paa egnen, som skulde du forlate deg for altid. Se paa skyspillet, før det blinker bort. Se paa stein og straa som saa de dem just først nu. Alt har sin vegt og mening. Tænk litt ved det!

La dig ikke skremme av rufseveir. Det er ikke bare den skyfri himmel som er vakker. Enhver stemning har sin charme og i de vekslende uttryk ligger øiet glæde.

Fra «Fotturer i og omkring Bergen», 1912

Fotografiet viser glade Vikinggutter på hjemvei fra Vikinghytten på 1930-tallet. I bakgrunnen, Brushytten, slik mange ennå husker den, oppført av Georg Nilsen i 1931.

Friluftsmotene har endret seg kraftig på 80 år. Det har og vegetasjonen på Byfjellene.

Bergens Skog- og Træplantningsselskap har fått anledning til å disponere denne annonsesiden til eget formål, og Selskapet sender derfor sin takk til

APESKREKK PÅ FLØYEN

LANGT FRA NÆRMESTE BEBYGGELSE på Fjellsiden, men ikke så langt fra en mye brukt turvei på Fløyen, vokser dette treet. Hvordan det har kommet hit er en gåte, selv om det i en viss grad formerer seg selv her hos oss. Han- og hunblomster vokser i hovedsak på separate trær (særbo), så det er lite sannsynlig at noen konglefrø har funnet veien hit opp. Så det er mest sannsynlig plantet av en humoristisk sjel? Apeskrekk finner en i et par hager på Skansemyren og i Fjellveien, og endel andre hager i Bergen.

Treets naturlige vokseplass er i Andesfjellene og andre høylandsområder i Chile og Argentina, og det er en hardfør plante som klarer seg ganske godt hos oss. Den ble innført som frø til England på slutten av 1700-tallet og senere i større mengder på 1800-tallet, og ble veldig populært i britiske hager. Der ble treet kalt «The Monkey Puzzle Tree». Årsaken er åpenbar, men må bero på en misforståelse, det fins ikke ville aper i Sør-Amerika...

Et annet navn hos oss er skjellgran. Treet er fredet i Chile, og regnes som truet. Det kan under gunstige omstendigheter bli 50 m høyt og vel 150 år. Så det har livet foran seg.

Skanseparken, 15. august 1910.

Autokrom 9x12, Auguste Léon

Skanseparken ble anlagt av Bergens Skog- og Træplantningsselskap umiddelbart etter at området ble overført fra Bergen kommune i 1897. Den er fremdeles en perle, om enn litt for mørk og dyster.

Hvis havet her er Campagnaen, ligger Bergen i Sarbinerfjellene. Og slik er det, for havet er alltid rolig i den dype fjorden og fjellene har samme form som de som omgir Rom. Men byen er norsk

WALTER BENJAMIN
om sitt besøk i Bergen

Walter Benjamin (1892-1940) var en tysk/jødisk filosof og kjent som essayist, oversetter og litteraturkritiker. Han begikk selvmord i Frankrike på flukt etter at situasjonen ble uholdbar under den nazistiske okkupasjonen.

Bergens Skog- og Træplantningsselskap har fått anledning til å disponere denne annonsesiden til eget formål, og Selskapet sender derfor sin takk til

KURIOSITETER OG UTDRAK FRA ÅRSBERETNINGSBLEADENE 1997–2000

Utdragene er på ingen måte fullstendig, men kan kanskje kaste lys over selskapets mange og varierte arbeidsoppgaver – og bekymringer. Til orientering: «Bjørneseths fond» er mer korrekt «Oluf Bjørneseth og hustru Marie Bjørneseth født Knutzens fond til Bergen bys vel», «Kavlis fond» er «O. Kavli og Knut Kavlis allmennyttige fond», og «Westfal-Larsen-fondet» er «H. Westfal-Larsen og hustru Anna Westfal-Larsens Almennyttige fond».

1997 Helt siden 1868 har Skogselskapet satset på en variert planteskog på Byfjellene. Og i 1997 ble mange gran- og furuslag plantet ut, av selskapets egne folk, elever ved Christi Krybbe skoler og Bergenhus og Åsane Rotaryklubber. Det er nå 11 forskjellige gransorter på Fløyen, den siste tilveksten var Japansk Ajangran. Det har vært et gunstig år for skogskjøtsel, kjølig og nedbørsfattig vinter og en varm og tørr sommer. En har derfor kommet ganske a jour med uttak av stormskadet skog og rydding av rotvelter. Det er også gjort en del ryddingsarbeid rundt Fløibanens øvre stasjon (her bygges det nytt venterom), på Fløysletten og langs Geilen i Våkendalen. Det siste i forbindelse med Kulturminnekomiteens ønske om en lokalhistorisk turløype i det gamle jordbruksområdet i Våkendalen. 670 m³ ble tilvirket på selskapets eget anlegg som slip- og skurtømmer. En del av turveiene trenger sårt til utbedringer, men økonomi og ressursituasjonen vanskeliggjorde mye av dette arbeidet. Sammen med Bergen Turlag ble det videreført utbedring av stiene i Kanadaskogen, et arbeid som ble påbegynt i 1996. Som et resultat av Kulturminnekomiteens plan ble det gjort et stort rydde- og opprustningsarbeid rundt gamle gårdsruiner i Våkendalen, og veien opp til Tarlebø (Kringlen). Dette ble utført av egne folk og selselsatte under KAJA-tiltaket, og senere fra Bergen Turlag. En vedtektskomite som ble oppnevnt av styret la bl.a. frem forslag om endringer i styremedlemmenes funksjonstid, som hittil hadde vært ubegrenset. Men den kanskje viktigste endringen lå i formålsparagrafen, som fikk en setning om at en skal ivareta landskapets egenart og arbeide for vern av kulturminner i forvaltningsområdet til selskapet. Arbeidet med restaurering av den gamle løen på Sagen ble tilført 100 000 kroner fra Westfal-Larsen fondet. En testamentarisk gave på 50 000 kroner fra Anna Hansens dødsbo og 40 000 kroner fra den trofaste byfjellstraveren Jørn B. Erlandsen gledet også selskapets styre. Skogselskapet har nå 1829 medlemmer.

1998 Dette året er første gangen årsmøtet holdes på Fløirestauranten. I 1998 fikk Skogselskapets sin første skogbruksplan. Planen er en slags vareopptelling i skogen som gir opplysninger som skogieren trenger for å drive og skjøtne sin skog på en riktig og god måte. Dette året ble det plantet 1800 trær i byparken, forskjellige sorter gran og bjørk. En begynner nå å se at skadene etter stormen januar 1994 begynner å leges. En våt og mild vinter og en kald sommer satte sitt preg på skogsdriften, som konsentrerte seg mest langs veiene. Avslutning av sysselsettingsprogrammet KAJA gjorde sitt til at en redusert arbeidsstokk ikke fikk avvirket så mye tømmer som årene før. Kalfarkollektivet, som driver med ettervern for rusmisbrukere, fikk i stand en avtale om et vedprosjekt. Dette er en positiv aktivitet som motiverer for arbeid og tilbakeføring til samfunnet. Området som ble plukket ut er ved Skomakerdiket, og deltakerne utfører nyttig skogskjøtsel for selskapet. Mye nedbør i løpet av vinteren påførte deler av veinettet flomskader, og særlig i nedre del av Fløisvingene var skadene store. Tette grøfter og stikkrenner er medvirkende årsak. Frivillige turgåere har etter beste evne prøvd å få vannet til å

renne utenom veiene, men dette året ble Dugnadsgjengen etablert, i første omgang med ukentlig innsats på ettermiddagstid. Leder var styremedlem Børre Liland. De gjorde en stor innsats både i Fløisingene, Tippe Tue og Hestebergveien. Jerngjerdene i Fløisingene ble reparert av innleid firma og var ved årsslutt i prima stand. I Våkendalen ble utkragebroen ved Nilsaplassen reparert og høytidelig åpnet av en kommunal representant, og reparasjonen av løemuren på Tarlebø ble ferdig. Disse arbeidene ble delvis finansiert av kommunale og fylkeskommunale midler, i alt 80 000 kroner. Et informasjonssted på Fløyen er under opparbeidelse og planlegges fullført i 1999, og i Bergen Reiselivslags lokaler i Frescohallen skal det komme en informasjonsstand. Ellers hadde selskapet gode omtaler og oppmerksomhet både i NRK TV (Ut i naturen) og i lokale aviser. Et kunstprosjekt, Rhizome, gikk bl.a. ut på at fem kunstverk ble plassert i området Fjellveien-Rundemannen. Medlemstallet ved årsskiftet var 1870.

1999 Som vanlig innledes årsberetningen med årets plantinger. 1500 gran og furu forskjellige steder på strekningen Munkebotn-Skredderdalen-Storediket-Skomakerdikek ved hjelp av skoler, Rotary-klubber og egne mannskaper. Den naturlige foryngelsen i naturparken reduserer behovet for nyplantinger, men behovet for skogskjøtsel er stort. Her er den nye skogbruksplanen et nyttig verktøy. Rydding etter skogfall, tynning, åpning av utsikter og langs stier og veier, men også sluttavvirkning av hogstmoden skog. Mye skog er tatt ut i Isdalen og langs Skiveien ovenfor Montana. Og i forbindelse med restaurering av løen på Øvre Bleken ble 20 forskjellige treslag fra egen skog brukt til innredning av høyloftet. Dugnadsgjengen har ryddet nedenfor Fløipilen og egne ansatte har fjernet store graner som hindret utsikten herfra. Fløysletten er gjort mer tilgjengelig for ulike aktiviteter. Dugnadsgjengen har også vært langs Tippe Tue og i Fløisingene og ryddet, og på Melandsmarken i Fjellveien. Turveienes tilstand skaper stadig bekymring, og det trengs en utarbeiding av en vedlikeholdsplan med kostnadsoverslag for vedlikehold disse. En traktorgravemaskin er innkjøpt, og den har vært nyttig når deler av veien mellom Sandviksfjellet og Munkebotn ble reparert. 15. juni ble den nyrestaurerte løen høytidelig åpnet, og Westfal-Larsen-fondet tildelte ytterligere 100 000 kroner til ytterligere arbeid med innredning og nære omgivelser. Skoler og barnehager er flittige brukere av lokalene i løen. Tarlebøveien var stengt for kjørende trafikk fra mai til november pga. arbeid med det nye drikkevannsreservoaret i fjellet, og det hindret en del arbeidet med Kulturminneprosjektet i Våkendalen. Bl.a. ble arbeidet med Geilen utsatt, og de bevilgede 79 000 kroner fra Det Nyttige Selskap til dette arbeidet ble satt over til neste år. Løemuren på Tarlebø ble ferdig reparert i januar. Et nytt tilbud ble lansert dette året: Guidede turer i Naturparken. De ble svært populære, med inntil 92 deltakere, og dette er senere blitt et årvisst tilbud til både medlemmer og andre interesserte. Forvaltningsplanen for Byfjellene nord-øst og Løvtakken ble satt i gang dette året, etter påtrykk fra bl.a. Skogselskapet og Bergen Turlag. Tom Sandahl i Bergen kommunes Grønn avdeling har en artikkel om dette arbeidet i beretningsbladet. Mannskapssituasjonen er fortsatt anstrengt med tre fast ansatte, men en har knyttet til seg mange enkeltpersoner som utfører mye nyttig og nødvendig arbeid for Selskapet. Medlemstallet er øket til 1973.

2000 Dette året ble det plantet 1600 forskjellig sorter gran i naturparken, som vanlig med assistanse fra skoler og Rotary, og snart kan trærne som Christi Krybbe skoler har plantet ved Skomakerdikek tas ut som juletrær. Det har vært et gunstig år for skogsvedlikeholdet, begrenset med nedbør og lite snø og kulde. Det er tatt ut en del skog på Fløyen, men det mest krevende har vært tynning av noen felter langs Geilen i Våkendalen i forbindelse med Kulturminneplanen der inne. 22 dekar ble tynnet her. Det er også fjernet en del buskfuru på Fløyen, noe som gjør fremkommeligheten bedre utenfor veier og stier, og her har Kalfarkollektivet vært svært flittig bidragsyter. Dugnadsgjengen har vært i Fløisingene og Hestebergveien og ryddet skog og kratt og renset grøfter, og foran Fløirestauranten er utsikten blitt kraftig forbedret. Langs

Fra Blåmanen mot Vareggen

Foto: ØØ

Knattenveien ble det ryddet på formiddagsøker, en «ny» vri for denne gjengen, som hittil har arbeidet på ettermiddagstid. Relativt små skader på veinettet i 2000, så det er gjort diverse vedlikehold på forskjellige strekninger, med grøfterens og reparasjon av grusdekke der det trengs. Veien opp til Tarlebø (Kringelen) er ferdig rehabilitert. I juni ble Norsk O-festival arrangert på Fløyen, og flere stier ble ryddet, delvis med arrangørene som dugnadsarbeidere. Fløysletten fikk også en ytterligere opprustning. Bak Rundemannen mot Jordalskaret er det bygget flere trefortau av buskfuru over myrpartiene, i samarbeid med Bergen Turlag. Fløyenfestivalen, et konsertarrangement på Fløysletten trakk henimot 1500 tilskuere, men Selskapet er opptatt av den økende biltrafikken og den manglende evne til opprydding i området etter slike arrangementer, men ser det som positivt at nye grupper finner veien til Naturparken. Styreleder Erik Næsgaard har i beretningsbladet en kronikk om dette temaet. Løekomiteen fortsetter sitt arbeid, og nå er det kjelleren som er i fokus. Dugnadsarbeidet er inne i en positiv utvikling, og de guidede turene er fortsatt en suksess. Kulturminneprosjektet i Våkendalen fortsetter, og 75 000 kroner er skaffet til veie til dette arbeidet, 40 000 kroner fra Kavlis fond og 35 000 kroner fra Bjørneseths fond. Skogselskapet har fått mye positiv omtale i presse og annet publisert materiale dette året, bl.a. har Fløibanen et bilag i Bergens Tidende (Fløyenavisen) der Selskapet har fått mye oppmerksomhet. I juni ble «Himmelhaven» i skibakken i Hyttelien åpnet. Kunstneren Julie Arntzen sto bak plantingen av 240 rhododendronbusker i ovarrenet i denne legendariske hoppbakken som fikk så kort historie. Medlemstallet er nå 2037, for første gang over 2000.

 Redigert av Øivind Øvrebotten

Tindeborg – vinterstemning

Foto: ØØ

Tindeborg ligger i 525 meters høyde drøyt hundre meter sørøst for Lille Tindevann. Når man fra sør følger stien på høydedraget øst for Tindevannene, mot Middagshaugen, skimter man så vidt hytten øst for stien. Om vinteren går løypen ofte kloss i hytten og nedover mot Svarthammertjernet. Fra Tindeborg er det et storslaget skue til fjellområdene på Ulriken, Vidden, Livarden i øst og Vareggen i nord.

Tindeborg ble oppført i 1908 av to kamerater, Askild Birkeland og Andreas Herland. I årene som har gått har forskjellige eiere tatt godt vare på hytten og den fremstår i dag i bra stand.

*Jeg så det var vakkert:
Der svarte og grå fjell,
majestetisk ibenholt og sølv.
Avbildet, silketykk
i en lysende himmel*

LIV LUNDBERG

Bergens Skog- og Træplantningsselskap har fått anledning til å disponere denne annonsesiden til eget formål, og Selskapet sender derfor sin takk til

RENNEPROSJEKTET

MUNKEBOTN STI OG RENNEPROSJEKT kom opp som en ide til et PR-fremmende tiltak i forbindelse med Sandvikens Bataljons 150 års jubileum i 2007. Buekorpset og gamlekarene (Sandviksguttene forening) eier nemlig en hytte på Jordalsfjellet. Vi ville ruste opp stien til hytten og samtidig sette i stand et system av vannrenner som går langs denne.

Langs stien til hyttene i området fra toppen av Munkebotn (Ravneberghytten, Sandvikshytten og Dræggehytten) lå de sørgelige rester av et fordums avansert system av grøfter, klopper og vannrenner. Disse hadde i årenes løp forfalt. Trerennen var råtnet, grøften var fylt opp med trestokker og jord, og stålrennen var demontert.

Munkebotsvannet hadde i mange hundre år vært kraftkilden til Storemøllen ved dagens Gamle Bergen. Rennene hadde som hensikt å øke tilsiget til Munkebotsvannet. Dette systemet av sti og renner ville vi ruste opp.

Under mottoet «Buekorps er bra for Bergen» ville vi gamlekarer vise hva livslangt vennskap og bydelspatriotisme kan utrette for bydelen. Prosjektet er for Sandviksguttene forenings vedkommende siste punkt i en lang rekke tiltak for bydelens beste.

Beskrivelse av prosjektet og søknad om pengestøtte ble sendt Bergen kommune som tilgodeså oss med kr. 50 000. Det ble etablert en nettside hvor målsetning og planer ble definert.

Nå hadde det seg slik at samtidig som vi Sandviksgutter dro i gang vårt prosjekt så traff vi på en dugnadsgjeng bestående av eldre Dræggegutter. Disse også hadde satt seg som mål å bidra til at stien til deres egen hytte på Jordalsfjellet ble gjort farbar. Dræggehytten ligger 90 høydemeter ovenfor Sandvikshytten. Steinkloppen ved Ravneberghytten var nemlig brukket. Denne ble på dugnaden i 2007 erstattet med en ny, båret frem av åtte sterke karer.

Kjell Helgesen tilpasser høyden på vuggen som rennen skal hvile i.

Foto: KL

Kjell Lervik justerer sideveis helling for å dosere rennen.

Foto: KL

Det oppsto etterhvert et samarbeid mellom gamlekarer fra Dræggen og Sandvikens. Når det skulle utføres større arbeider som krevde mange friske rygger, bein og armer ble også buekorpsguttene mobilisert. De årlige dugnader besto i at vi tok tak i ulike deler av stien som trengte opprusting og vedlikehold. Alle dugnadene i årene 2007 – 2014 er fotografisk dokumentert på prosjektets hjemmeside www.munkebotn.no.

Litt historikk

Parallelt med at restaureringsarbeidene pågikk ble historikken om Munkebotnvassdraget gravet frem. Med utgangspunkt i arbeidene til Jo Gjerstad, Anders Haaland, Eidsvågs fabrikkers historie og diverse andre kilder tegnet det seg etter hvert et bilde av en ikke helt smertefri prosess i fordelingen av de verdifulle vannressursene. Uten å gå for mye i detalj finner vi at Rasmus Lauritssøn Stoud i 1613 overtok bruket, og man antar at det var han som anla den første dammen, eller stemmen, ovenfor det som siden skulle bli hetende Storemøllen.

Etter flere eierskifter satt Hagelsteen-familien på slutten av 1700-tallet som eier av møllebrukene i både Eidsvåg, Storemøllen og Småmøllen (dagens slaktehustomt).

I 1871 overtok Wilhelm Frimann Meyer fra Bø i Vesterålen Storemøllen.

Han satte straks i gang med å legge en rørledning fra Munkebotsstemmen ned til møllebruket ved sjøen. Dette skjedde samtidig med at veien med svingene i Munkebotn ble anlagt. Ledningen var ca. 750 m lang og hadde et fall på 150 m. Ledningen besto av to bøyde plater (4 mm stål) klinket sammen til et rør, ca. 3 m i lengde. To og to av disse seksjonene var så klinket sammen, påsatt flens i begge ender og skrudd sammen. Det hele ble så forsterket med jernringer som det opp gjennom årene ble stadig flere av ettersom lekkasjer oppsto.

Det som er hevet over enhver tvil er at Storemøllen eide vannrettighetene sør for en linje som temmelig nøyaktig følger den gamle bygrensen fra 1877. Forenklet kan vi si at man kan trekke en linje gjennom holmen nord i Langevannet, Orretua og Dræggehytten. Dette avgrenset Storemøllens nedslagsområde mot nord og altså mot Eidsvåg. Meyerfamilien vurderte etter hvert å benytte alle sine vannrettigheter. De var tilsynelatende på trygg grunn når de kastet sine øyne på de store vannmengdene med opphav i Orretua-området. Dette vannet rant nå tvers gjennom Meyers eiendom til Eidsvåg via Langevannet og altså utenfor rekkevidde for Storemøllen.

Godt trøkk på vannet i trerennen.

Bra sprut i enden av stålrennen.

Begge foto: KL

Mellom 1893 og 1896 ble stemmene i Munkebotsvannet (nå også kalt Meyervannet) hevet med ca. 2 m. Det ga ekstra magasinkapasitet. Det var da naturlig å prøve å få tak vannressursene fra Orretua-myrene. Altså ble det igangsatt et storstilt anleggsarbeid med graving av grøfter for å lede vannet i ønsket retning.

Etableringen av rennesystemet resulterte i tillegg til selve vannveien at det på de utgravde massene ble etablert en anleggsvei. Denne fungerer i dag som tursti opp i Jordalsfjellet. De som har gått tur i fjellene på Madeira vil kalle det en tro kopi av de såkalte «Levadas», der riktignok anlagt for å tilføre vann til jordbruket i lavlandet.

Uten å vite noe om rekkefølgen på delstrekningene tror vi at man tok utgangspunktet i området Orretua; myrområdet nord-øst for dagens Ravneberghytte. Her kan man i dag se tydelige spor etter en 2 m bred grøft midt i myren. Ved dagens Ravneberghytte møter denne grøften vannet fra området ved dagens Sandvikshytte. Studerer man bekkeløpet nedover ser man at utbyggerne dels har benyttet eksisterende løp, dels har gravet og sirlig murt opp «Levadas». Stien snor seg på kryss og tvers av stien via kløpper like til man kommer til en ca. 10 m høy foss. Herfra hadde vannet (da vi startet vårt prosjekt) tatt tilbake sitt gamle løp og rant i en flombekk til Langevannet.

I et intervju med Jo Gjerstad forteller Nancy Fægri om faren, Arnold M. Meyers, «vannsmerter». Arnold var sønn av Wilhelm F. Meyer og overtok driften i 1914. Hans hodepine besto i problemene med bokstavelig talt å holde hjulene i sving ved driften på Storemøllen. Møllen og verkstedet (som ble startet i 1901) var avhengig av sin egen kraftforsyning. Denne kraftforsyningen lå i vannet som drev vannturbinene i enden av rørgaten mellom Munkebotsstemmen og Storemøllen.

Den siste tilveksten til denne vannforsyningen kalte faren for «Mr. Kvikk». «Mr Kvikk» besto i å lage en et rennesystem som ledet vannet rundt en knaus i terrenget like ovenfor Meyervannet. Den tekniske løsningen besto av en kombinasjon av flere elementer. En trakt bygget i tre der fossen kom ned kombinert med en ca. 70 m trerenne ledet vannet frem til en grøft. Denne 80 meters grøften gikk på innsiden av nok en «Levada» og brakte vannet rundt svingen på knausen. Vel rundt knausen var det en bratt strekning i fjellsiden på ca. 70 m som vannet måtte passere for å havne trygt på innsiden av Meyers demning nord i Munkebotsvannet. Her ble det bygget en 70 meter stålrenne.

Vi tror det ble benyttet overskuddsmateriell etter legging av rørledningen ned til Storemøllen. De 16' (40,6 cm) rørseksjonene ble splittet i to på langs.

Ut fra en rest som ligger oppe ved fossen ser de ut til å ha blitt skåret med gassflamme. «Mr. Kvikk» var født.

Munkebotsvannet har avrenning både i nord via Langevannet til Eidsvåg i nord og til Storemøllen i vest. Det skal ha vært rettsaker på 1840-tallet, 1880-tallet, i 1901 og i 1917 om eiendomsretten til vannet. Det er kun for den siste det foreligger skriftlig dokumentasjon. For å gjøre en lang historie kort ble utfallet av alle disse rettsakene at Storemøllen/Meyerfamilien vant. Eidsvåg fabrikk med sin nye eier fra 1896, Chr. Petersen, fikk egentlig sin kraftforsyning fra Jordalsvannet og klagen på redusert (drikke)vannsforsyning ble i 1917 regnet som foreldet gjennom hevd.

Munkebotsvassdraget var rundt 2. verdenskrig ekspropriert for å benyttes som drikkevannskilde til utbyggingen i nordre bydel. Men driften av både Storemøllen og Storemøllen Slip og Mekanisk Verksted var etter krigen på hell. Det var dårlig økonomi og lite nyinvesteringer. En av mine kilder som arbeidet på verkstedet i de siste årene før nedleggelsen i 1959 minnes at det stadig gjallet i verkstedshallen: «Kem har skiftenøkkelen?».

Så ble altså «Mr. Kvikk» liggende uvirksom. Vi som var gutter på 50- og 60-tallet benyttet røret og stålrennen som snarvei når vi skulle til Sandviks- eller Dræggehytten. Men en dag på 70-tallet gikk det galt, og et barn ramlet utfor stålrennen som var blitt stadig mer vaklevoren. Ramaskrik fulgte, og både stålrennen og vannledningen til Storemøllen ble prompte demontert.

Trerennen fikk et mindre dramatisk endeligt. Den råtnet stille og rolig bort, helt til vi rullet restene til side da vi rekonstruerte den nye.

Dagens situasjon

Etter den vellykkede finansieringen og restaureringen av trerennen i 2013 følte vi at vi hadde i utsikt å kunne komme helt i mål med prosjektets rennedel. Vi hadde nå valget mellom å legge prosjektet på is og avvente ytterligere sponsormidler. Alternativet var å utnytte det momentum som både pressdekning, og ikke minst deltakernes entusiasme, representerte.

Vi valgte det siste. Vi forskutterte utgiftene til stålrennen og presset på slik at vi kom i mål før vinteren satte en stopper for videre arbeid. Den største utgiftsposten var stålrennen som vi valgte å konstruere i rustfritt stål. Her har vi har brukt noe profesjonell hjelp, veldig mange dugnadstimer, og ikke minst har buekorpsguttene stilt opp og hjulpet oss med de tunge transportjobbene.

Vi valgte å avslutte stålrennen ca. 20 meter fra kanten av demningen

Korpsgutter og gamlekarer kjører på plass en renneseksjon.

Ronny Muri rensker grøften.

Begge foto: KL

for å unngå at barn bruker den til klatrestativ. Av egen erfaring vet vi hvor fristende dette er. Resultatet er at vi nå får to fossefall som møtes når vannføringen er stor.

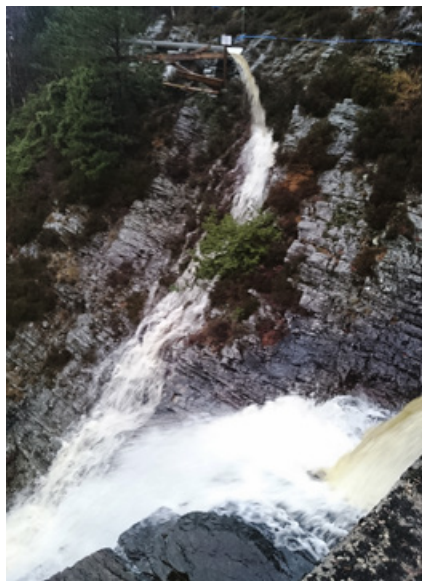
Grøften mellom de to oppbygde rennene er et kapittel for seg. Vi hadde ikke tenkt å gjøre så mye med denne. Da vi imidlertid ryddet litt for å bedre vanngjennomstrømmingen åpenbarte konstruksjonen seg. Grøften er et imponerende stykke håndverk med murte vegger og hellelagt bunn. Den er et fantastisk syn, en kulturskatt som vi er stolte av å ha bragt frem i dagen.

Videre arbeid

Munkebotn er et yndet mål for søndags- og kveldsturer både fra beboere fra Sandviks- og Eidsvågssiden. Jordalsfjellet ovenfor Munkebotn har et stort ubenyttet potensiale som innfallspor til byfjellene. Sandvikshytten drives på dugnadsbasis med salg av sjokolade og drikke. Den er åpen søndager mellom 11 og 15 unntatt i skolenes ferier. Her kan man varme seg og kjøpe sjokolade og varm drikke før man går videre oppover stien til Dræggehytten som også er åpen med kiosk (når bemannet), og videre til Rundemanen eller Brushytten.

Med Munkebotn Sti og Renneprojekt ønsker vi å bidra til at turfolket benytter turstiene. Det rennende vannet ved demningen håper vi vil virke som blikkfang, egnet til å lokke turfolket utenfor allfarvei. Slik håper vi flere får oppleve gleden ved rennende vann, flotte utsiktspunkter og ikke minst det å kunne bevege seg i terrenget uten alt for avansert fottøy.

Mange ulendte strekninger av stien til hyttene er allerede satt i god stand. Vi har på beddingen flere strekninger som skal rustes opp. Neste år håper vi å merke og utbedre strekningen Sandvikshytten/Dræggehytten via Ankerhytten til Storevann (bak Stoltzekleiven). Dermed får vi en rundløype som er farbar selv på dager med snø og is.

De to fossene møtes.

Foto: KL

Hvor starer stien

Stien starter ved den nordre demningen i Munkebotsvannet, den som ligger på tvers av veien. Her er satt opp en orienteringstavle som forteller om prosjektet. Vi i Munkebotn Sti og Renneprojekt ønsker turgåere i alle aldre velkommen til å komme og se på rennene og benytte turstien i Munkebotn.

Sponsorer

Prosjektet er så langt sponset av Bergen kommune, Sparebanken Vest, GC RIEBERFONDENE og BKK. Vi håper at flere sponsorer vil bidra med store eller små beløp slik at vi kommer helt i mål.

Til fjells med stil

Foto: Lauritz Bekker Larsen

Det er ofte fascinerende å konstatere hvor mye et landskap kan forandre seg på drøyt hundre år. Disse tre damene har tatt turen opp den nyanlagte Blåmansstien til toppen der de tar seg en velfortjent rast. Stien sto ferdig i 1901, og fotografiet er nok tatt like etterpå. Legg merke til antrekket, datidens fritidsantrekk var ganske annerledes enn dagens. Blåmansstien, fra «Utsikten» til Blåmanstoppen, fikk en bredde på 1.7 meter. Finansieringen sto tilskudd fra Brønnevinssamlaget for, i tillegg til private donasjoner.

Utsikten fra Blåmanen var da, som nå, fantastisk. Legg merke til at Sandviksfjellet totalt mangler vegetasjon.

*Heroppe på viddene og Gud,
dernede famle de andre.*

HENRIK IBSEN

Bergens Skog- og Træplantningsselskap har fått anledning til å disponere denne annonsesiden til eget formål, og Selskapet sender derfor sin takk til

LUFTVERNATTERIET PÅ LØVSTAKKEN

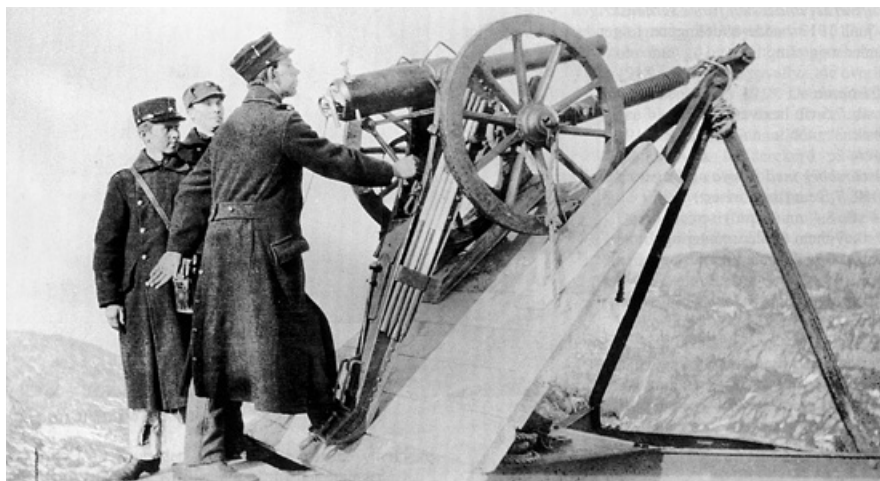
HVIS DU HAR GÅTT PÅ TUR opp mot toppen av Løvestakken har du kanskje stoppet ved Skillingsbollen på Løvestakken, og tatt en hvil på noen gamle og underlige betongplattformer? Kanskje har du stilt deg spørsmålet om hva i all verden var dette, og hvorfor var de her?

Vel, den historien starter faktisk helt tilbake i 1914, da første verdenskrig brøt ut. For det var da at et helt nytt begrep dukket opp i krigshistorien, nemlig «luftkrig».

Før den tiden hadde det aldri vært nødvendig beskytte seg mot en fiende som angrep fra luften, det var jo helt utenkelig? Flymaskiner var jo bare noen vinglete greier, konstruert rundt et skrøpelig treskjelett kledd med seilduk. Ubevæpnet, med lunefull motor og fløyet av dristige menn som utsatte seg for større fare ved å fly enn å holde seg på bakken.

Men en tysk offiser og greve, Graf von Zeppelin, hadde under sin tid som observatør for nordstatene i den amerikanske borgerkrigen funnet ut at kanskje ballonger, eller helst styrbare luftfartøy kunne egne seg både for observasjon og bombing av fiendens stillinger?

Og slik ble det, greven utviklet sin ide til et av datidens farligste våpen. Tyske styrbare luftskip gjennomførte i begynnelsen av første verdenskrig en rekke bombeangrep mot byer i England og andre byer på kontinentet. Med

Bergen befestninger 1916–18. Improvisert luftvern; 6,5 mm bergkanon M 1868/1891.

Riksarkivet

svært stygge konsekvenser, bare angrepene på London kostet over 700 mennesker livet.

Luftskipene var saktegående, ofte kalt «luftens elefanter», og relativt lette å skyte ned med dertil egnede kanoner. Så både briter og franskmenn bygde etter hvert underlige stativer med påmonterte feltkanoner til bruk mot disse digre og trege, men livsfarlige luftfarkostene. Slike innretninger ble kalt for «Anti-ballongkanoner».

Kristiansand befestninger, Odderøya. Improvisert luftvern med 7,5 cm FK M 1901.

Riksarkivet

I en krig går den tekniske utviklingen kvikt, så også under første verdenskrig. Gjennom 1914 var ikke flyene utstyrt med fastmonterte våpen, de var primært beregnet for observasjon over slagmarkene. Derimot hadde både pilot og observatør en pistol eller revolver til selvforsvar om de skulle bli skutt ned. Og møtte de et av fiendens fly i luften plaffet gjerne begge parter løs på hverandre med disse våpnene, med vekslende hell. Noen fant også ut at de for hånd kunne kaste små bomber mot stillingene på bakken. Det gikk ikke lang tid før flyene ble utstyrt med faste våpen, og spesialutviklede bombefly kom i luften. Flyet ble til krigsmaskin, mye farligere enn trege luftskip, og begrepet luftkrig ble til en realitet.

På denne tiden var Norge nøytralt, og ville gjerne forbli akkurat det, særlig grunnet vår store handelsflåte. Den eksporterte mesteparten av fisk produsert i Norge til Tyskland i 1915 og importerte kull fra England, bl.a. for drive våre fiskefartøy o.a. Derfor oppsto det en storpolitisk hendelse mellom England, Tyskland og Norge som ble kalt for «Ubåtkrisen» i 1916, på grunnlag av at tyske ubåter senket nøytrale norske handelsfartøy i britiske farvann.

De norske myndighetene foreslo at vi måtte ha et luftforsvar, i tilfelle en av de krigførende stormaktene skulle angripe oss fra luften. Men for å takle denne nye faren fra måtte vi ha luftvernkanoner, og det rimelig kvikt. Som følge av dette ble de første kanonstillingene for luftvern oppført tidlig i 1916, to på hhv. nordre og søndre Ørnefjell, en på Kvarven ved Skansen, en på øvre Sandviksfjell og en på Hellefjellet. I tillegg ble kanoner montert på de såkalte «Ytre forsvarsverk», som f.eks. Håøytoppen i nord. Kanonene var en

Luftvern batteriets fundamenter er i dag koselige rasteplasser.

Foto: EI

blanding av 8,4 cm. feltskyts og 6,5 cm. bergkanoner, men man fant fort ut at ingen av dem var egnet som luftskyts.

Derfor ble det gjennom vinteren 1916/17 kjøpt inn et antall luftvernkanoner fra utlandet, hvorav noen franske 7,5 cm. Puteaux kanoner havnet i Bergen. Hver av disse ble mottatt med 1000 skudd, en avstandsmåler og telefonmateriell. I 1917 ble de montert som følger, sitat:

- En luftpost på Løvstakkens nordostre avhelling.
- En luftpost på Fredriksberg fort.
- Hver post på 2 kanoner franske 7,5 cm. feltskyts i luftskytsaffutasje i betonggruppe gjort i Bergen. Observasjonsposter på Kvarven, Løvstakken og Sandviksfjell med telefonforbindelse til kanonpostene –
- Alt ble demontert i 1919 unntatt posten på Fredriksberg, idet nye planer for luftskytsets montering da skulle utarbeides.

Så luftvern batteriet ved Skillingsbollen fikk kort levetid, uten å ha avfyrt et eneste skudd mot hverken luftskip eller flymaskiner, heldigvis.

I dag kan du nyte en pause på betongplattformene der oppe. Men kanskje også tenke over at de opprinnelig var bygd på et grunnlag av konflikter mellom eksport av fisk og import av kull, nemlig «ubåtkrisen» og et mulig angrep på landet vårt av samme grunn?

Primærkilder:

- «Bergens Befestninger historikk 1895 – 1929» oberst Georg Prahl Harbitz i 1929 – FMU bibliotek 9629 (481) H 7965
- «Klar til strid – Kystartilleriet gjennom århundrene» Kystartilleriets offiserforening 1999 – ISBN 82-995208-0-0

Utsikt mot Askøy.

Foto: EI

På den våte, og til dels bratte stien, som fører fra Ankerhytten mot Drægge- og Sandvikshytten, er utsikten fantastisk. Under turgåeren ligger den brede Byfjorden og bebyggelsen på Jægersminde og Hegrenes. Det var der, i Nyhavn innenfor neset, at Håkon Håkonson i 1236 la opp flåten sin etter en storstilt jakt langs kysten etter svigerfaren, hertug Skule. Der satt han på tingmøte og forklarte hirden at de ingen ting hadde å klage over. Toktet var langt, javel, men ingen hadde fått så meget som en skramme.

Hegreneset har også en annen historie: Der har man funnet hele 69 arter skjell opp til fem meter over havoverflaten. Funnene forteller om stigende land eller synkende havoverflate.

*Og åpen gir fjorden
med solhvite skyer,
som driver for vinden
i sommerlig mak...*

NILS COLLET VOGT

Bergens Skog- og Træplantningsselskap har fått anledning til å disponere denne annonsesiden til eget formål, og Selskapet sender derfor sin takk til

BYFJELLSLAUGET

SELSKAPET SØKER og får jevnlig midler til vårt arbeid. Det er positivt og bra. Men dette er såkalte prosjektmidler, som er rettet mot konkrete tiltak som et nytt grindbygg, nye benker, en ny trapp eller sti.

For å sikre Byfjellene for framtidige generasjoner, ønsker Skogselskapet derfor en mer langsiktig og forutsigbar planlegging av arbeidet i Naturparken. Dette krever økte økonomiske ressurser.

Vi har derfor opprettet Byfjellslauget, hvis formål er å sørge for vedlikeholdet av byens stolthet og fremste merkevare. Vi har utfordret sentrale aktører fra det bergenske næringsliv som deler patriotismen og samfunnsengasjementet og det felles ansvaret for våre byfjell, til å ta del i lauget.

Så langt har følgende tatt utfordringen – og stiller opp for vårt arbeid:

• Jæger Automobil A/S	• Fløibanen A/S
• Norgesmøllene	• Multiconsult
• ByBo A/S	• Stadsporten
• Fritz Rieber	• Norwegian Hull Club
• Trond Mohn	• G.C. Riberfondene

Skogselskapet er svært takknemlig for den støtte disse medlemmene gir til beste for alle som er glade i Naturparken – og vi skal gjøre vårt beste for å sikre og utvikle området videre.

Lauget er ikke fulltegnet – og vi håper selvsagt at flere sentrale aktører i næringslivet – finner det interessant å være med.

Skulle dette være noe for ditt firma/arbeids plass – er det bare å ta kontakt med skogmester Jørgen Frønsdal.

Tenk hvor flott det hadde vært å si til din kollega – «Vi er stolte medlemmer av Byfjellslauget».

«Fjellhytten» – høst

Foto: ØØ

Det var i september 1915 at eieren av Store Starefoss, Jakob Thomassen, skilte ut en parsell på søre Midtfjellet til kameratene Daniel Horstad, Lasse Espenes og Johannes Holmedal. Hytten ble de første årene kalt Steinhytten for den, bortsett fra taket, var satt opp i gråstein. I 1938 utløste Horstad de andre eierne, og ble eneier.

Kjøpmann Jonas Myhre, en ivrig fjellvandrер, overtok Steinhytten i 1950. Han fikk et påbygg, peisestuen, reist mot vest. Det ser man på bildet. Myhrehytten ble etter hvert da navnet på folkemunne. Noen år etter Myhres bortgang skiftet hytten eier nok en gang. Arvid Sivertsen, en gammel «Fjellgutt» mente Idrettsklubben Fjellkameraterne trengte en fjellhytte og kjøpte for egen regning hytten i 1981.

I dag er «Fjellhytten», som bildet viser, en av Byfjellenes fineste og i tipp-topp stand. Med sin sentrale beliggenhet er den også et lett oppnåelig turmål for småbarnsfamilier. Foran hytten står noen små furu- og grantrær. De trosser vær og vind.

*Sjå treet står på eigen grunn
med røter i den jord som fengde.*

TORE ØRJASETER, 1941

Bergens Skog- og Træplantningsselskap har fått anledning til å disponere denne annonsesiden til eget formål, og Selskapet sender derfor sin takk til

STORMSKADER I NATURPARKEN

KLIMAEKSPERTER spår et våtere og villere vær i framtiden. Det betyr heftigere vind, der storm og orkan i perioder vil ligge i kø i Atlanteren og Nordsjøen- før de kommer innover Vestlandskysten.

Som en forsmak på dette, fikk vi orkanen «Nina» lørdag 15. januar 2015. På Flesland målestasjon ble maksimal vindkast målt til 38 m/sekundet. Dette har satt sine spor i Naturparken. I første rekke på skogen, men også mange gjerder og veimurer er ødelagt – spesielt i Hestebergveien, Tippetue og Fløisvingene.

Som ikke det var nok, kom det noen uker senere et tungt snøfall, som la kratt og småskog flatt – og masse toppbrekk på stor høyreist granskog.

Slike orkaner som gir vindfall og skader på skogen, har vært med jevne mellomrom.

Sist var i 1994, hvor skogene i Isdalen øst for Skomakerdiket og i Skrederdalen fikk de største skadene. Heldigvis er omfanget av skader betydelige mindre i 2015 enn i 1994.

Også i 1949 forårsaket sterk vind store skogskader. Da ble som i år store deler av skogen omkring Tippetue lagt flatt.

Etter at «Nina» hadde rast fra seg, så det slik ut i Fløisvingene ...

Foto: ØØ

... og i Tippetue så det temmelig kaotisk ut.

Foto: ØØ

Fra årsberetningen i 1949 leser vi blant annet:

Storstormene høsten 1948 og orkanen i januar 1949 forårsaket svære skader på skogen. Vi har i hele året vært fullt beskjeftiget med framdrift og opprydning av rotvelter og nedbrukne trær. Det har delvis vært nødvendig å ta inn ekstramannskaper for å få ryddet veiene og fjernet rotvelter som kunne gjøre skade. Den største del av framdriften har vært utført som akkordarbeid, men meget av tømmeret lå så vanskelig til at arbeidet måtte utføres på vanlig timebetaling.

Motorsagen som ble innkjøpt i 1948 har lettet arbeidet og øket arbeidseffektiviteten.

Materialsåret ved Sagen i Fjellveien ble helt ramponert under stormen, så det måtte foretas en større reparasjon.

Ulike meninger om hvordan skogen i Naturparken skal forvaltes vil naturlig fremkomme etter slike skogskader med vindfall og toppbrekk. Enkelte mener at den skadete skogen stort sett skal få ligge slik den faller, og deretter skal naturen sørge for resten.

For styret i Selskapet har dette ikke vært aktuelt. Vindfall som ligger greit tilgjengelig og i nærheten til vei skal vi ta ut. Dette er isolert sett et tapsprosjekt, der tømmerverdien på ingen måte dekker driftskostnadene.

Vi vil derfor bruke store deler av vår ressurser for å rydde opp skog, reparere gjerder og murer resten av inneværende år. Nødvendigvis vil dette gå på bekostning av andre viktige oppgaver, som må utsettes til senere.

Jørgen Frønsdal

Munkegrinden ved Garpetjernet (Jomfrudammen).

Foto: EI

Garpetjernet, som det lille tjernet på Eidsvågfjellet heter, er sentrum for et dramatisk, gammelt sagn. Sagnet om den unge jomfruen som i tidlig middelalder gikk og gjetet buskaper sin på de usle myrstrekningene mellom Sandviken og Eidsvåg. På Sandviksstranden, hvor Gamle Bergen Museum i dag ligger, gikk brødrene fra Munkeliv kloster og arbeidet på markene. Frukttreer, sjeldne urter, krydder og fremmede planter tatt fra klosteret på Lyse, trivdes godt i solskrånningene under fjellet Håmanen.

Så kom budskapet, gjeterjenten var funnet drept, skjendet. Liket var trukket ut mot det lille tjernet. Der lå hun, halvveis i vannet, halvveis i myren. Ingen andre enn munkene kunne ha begått udåden.

Fra Munkeliv ble abbed Heming rodd ut til Sandviksstranden. Der kalte han brødrene til seg. Det skumret, tåken la seg over det tunge dalføret opp mot Håmanen. Så med ett så alle i fjellet et ansikt, skarpt meislet ut med sin spisse nese og hakeparti. Et skrik høstes, en av brødrene så sitt eget ansikt der. Han falt på kne og erkjente udåden.

Fra den dag har dalføret hatt navnet Munkebotn og Garpetjernet blitt hetende Jomfrudammen på folkemunne.

Bergens Skog- og Træplantningsselskap har fått anledning til å disponere denne annonsesiden til eget formål, og Selskapet sender derfor sin takk til

Turveien på Eidsvågfjellet slik den ser ut i dag.

Foto: EI

NY SKOGS/TURVEI PÅ EIDSVÅGFJELLET

ANLEGG AV «SPASERVEIER» som det heter på fint bergensk, har gjennom alle tider vært en av Selskapets viktigste oppgaver. En vesentlig del av de midler som Selskapet har hatt til disposisjon, har gått med til bygging og vedlikehold av veier. Det har vært vår politikk i alle år å holde veiene i orden. De er Selskapets ansikt utad, og vi bruker årlig store ressurser på dette arbeidet.

Listen over veier som Selskapet har bygget er lang, fra den første i 1876 på Blekenberg, fram til skogstraktorveien på Kobbeltveit som ble bygget på 1990 tallet.

Den mest kjente er selvfølgelig Fjellveien, som ble ferdig i 1906 etter 27 års byggetid, og finansiert av de såkalte Samlagsmidlene, overskuddet på driftene av «Bergen Samlag for Brændevinshandel». Totalt har Selskapet ansvaret for om lag 25 km turveier.

Det har de siste årene kommet sterke ønsker om å få bygget en turvei over Eidsvågfjellet. Det går noen stier i det aktuelle området, men disse er ofte fuktige og har dårlig framkommelighet.

For økte friluftsmuligheter er derfor en slik vei positiv, da den knytter sammen friluftsområdene ved Hellefjellet og Eidsvågfjellet med veien over Munkebotn. En slik vei er også nevnt som et tiltak i Friluftsmeldingens handlingsprogram for Bergen Kommune.

I samråd med Eidsvåg Fabrikker, som er grunneier på deler av veien, har vi nå startet arbeidet. Den vil gå mellom vanntårnet øverst i Øyjorden, og lufteluken til Eidsvågstunnellen. Veien blir om lag 900 m lang, og får selvfølgelig universiell linjeføring. Den vil da bli til glede og nytte for alle brukergrupper.

Arbeidet blir utført med god støtte fra BKK, Gjensidigestiftelsen og Oluf Bjørneseth og hustru Marie Bjørneseth født Knudsens fond.

Jørgen Frønsdal

Høst – Storediket ved Formannskapsbakken

Foto: ØØ

Da radiostasjonen på Rundemanen skulle anlegges, måtte det bygges en vei fra Blåmansvannet opp gjennom brattberget. Før arbeidet skulle starte, forteller historien, ville formannskapet i Bergen inspisere traseen. Det var ikke lett. De folkevalgte måtte da gå til fjells via Skredderdalen til Storediket. Derfra var det å fortsette opp den bratte kleiven på østsiden av vannet, Mollbakken på folkemunne, til Rundemanen. Der hadde Kristofer Naute allerede i 1906 oppført en liten hytte, Blåvang. Etter formannskapsmedlemmenes strevsomme tur ble Mollbakken på folkemunne omdøpt til Formannskapsbakken, et navn man fremdeles bruker.

Bildet er tatt fra Storedikets demning. Granskogen speiler seg i vannet.

*Åpne vande, åpne vande
solen ildner, regnet svaler.*

BJØRNSTJERNE BJØRNSON

Bergens Skog- og Træplantningsselskap har fått anledning til å disponere denne annonsesiden til eget formål, og Selskapet sender derfor sin takk til

150 ÅR

1868–2018

Bergens og Skog- og Træplantningselskap forbereder sitt 150-årsjubileum.

I den anledning ønsker jubileumskomiteén innspill fra medlemmene.

Sitter du på stoff, fortellinger, fotografier eller annet av interesse?

Ta kontakt med skogmester Jørgen Frønsdal på telefon 55 31 49 90 / 472 54 760, e-post: jfr@byfjellskogene.no

eller jubileumskomiteéns leder Erik Næsgaard på telefon 908 64 738, e-post: lengerik@gmail.com

DAG SLETTEN, JO GJERSTAD (RED.)

BAK BLÅMANNEN

Våkendalen - et samfunn som forsvant

Støtt Skogselskapets arbeid ved å kjøpe boken.

Til salgs på Sagen,
hos Bergen Turlag og i bokhandelen

399,-

VI STØTTER SELSKAPETS ARBEID

Fantoft Hagesenter –
Askøy Hagesenter

WIKHOLM

**Nygårdsgaten
Maling & Jernvare**

Hylland AS

Maskinentrepenør
Telefon 950 46 043

Multiconsult

**Geitanger
Bygg AS**

iC
ISDAL CONSULT

Høst – Tarlebøvatnet (Setervannet)

Foto: ØØ

Denne utsikten fra Langelien mot Heggebotsskaret, Hyttelien og fjellpartiet Ranen er imponerende. Til venstre, den store Tarlebødemningen og den nylig restaurerte turveien fra demningen til Hyttelien. I dag kan det virke absurd at Bergens svar på Holmenkollen skulle etableres i dette området. Restene etter hoppbakken «Bergensbakken» er i dag et minne om de store visjonene pionerene hadde om dette. Den lille holmen i Tarlebøvatnet bærer navnet Torvhaugen, et minne fra gammel tid da bøndene i Våkendalen hentet brenntorv der.

Tarlebødemningen, slik vi kjenner den i dag, sto ferdig i 1924. Steinen man brukte ble tatt ut på stedet. Rester etter dette finner man fremdeles i landskapet.

*Fra viddens røde eventyr
til landeveiens hvite støv,
fra høfjellsluften blank og yr
til drømmestillhet under løv,
fra myr og lyng til yppig jord.*

NILS COLLET VOGT, 1917

Bergens Skog- og Træplantningsselskap har fått anledning til å disponere denne annonsesiden til eget formål, og Selskapet sender derfor sin takk til